

Pilar 3

Risiko- og kapitalstyring
Offentliggjøring av
finansiell informasjon

2024

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 INNLEDNING

- 1.1 Konsernets risikoerklæring
- 1.2 Bekreftelse fra konserndirektør risk (CRO)

2 REGULATORISKE RAMMEBETINGELSER

- 2.1 Generelt
- 2.2 Sentrale regulatoriske endringer i 2024 og fremover
- 2.3 Oppsummering

3 RISIKOSTYRING

- 3.1 Strategiske prinsipper
- 3.2 Rammeverk for risiko- og kapitalstyring
- 3.3 Organisering og ansvarsforhold
- 3.4 Styrende dokumenter
- 3.5 Overvåking og rapportering
- 3.6 Gjenopprettingsplan

4 KAPITALDEKNING

- 4.1 Kapitalkrav
- 4.2 Beregningsgrunnlag
ICAAP og ILAAP
- 4.3 Kapitaldekning

5 KREDITTRISIKO

- 5.1 Definisjon
- 5.2 Styring og kontroll
- 5.3 Risikovilje
- 5.4 Risikoeksponering
- 5.5 Mislighold og nedskrivninger
- 5.6 IRB-systemet
- 5.7 Standardmetoden
- 5.8 Kapitalkrav for kredittrisiko
- 5.9 Motpartsrisiko for derivater

6 MARKEDSRISIKO

- 6.1 Definisjon
- 6.2 Styring og kontroll
- 6.3 Risikovilje
- 6.4 Risikoeksponering

7 LIKVIDITETSRISIKO

- 7.1 Definisjon
- 7.2 Styring og kontroll
- 7.3 Risikovilje
- 7.4 Risikoeksponering

8 OPERASJONELL RISIKO

- 8.1 Definisjon
- 8.2 Styring og kontroll
- 8.3 Kapitalkrav

9 ESG-RISIKO

- 9.1 Definisjon
- 9.2 Styring og kontroll
- 9.3 Risikovilje
- 9.4 Utvikling i risikostyring

10 ANDRE RISIKOTYPER

- 10.1 Forretningsrisiko
- 10.2 Eierrisiko
- 10.3 Compliancerisiko
- 10.4 Øvrige risikotyper

FORKORTELSER OG BEGREPSFORKLARINGER

30

30

30

30

30

32

32

32

32

32

34

34

34

34

35

35

35

35

35

37

37

37

37

37

38

1 INNLEDNING

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord Norge. Rapporten beskriver sentrale risikoområder, og redegjør for hvordan risikoene måles, kontrolleres og styres i konsernet.

Gjeldende kapitalkravsregelverk, Basel III, består av tre pilarer.

- *Pilar 1* definerer hvordan kapitalkravet beregnes, og hvilke betingelser som gjelder for oppfyllelse av kravene.
- *Pilar 2* beskriver konsernets ansvar for å vurdere andre risikotyper enn de som det beregnes kapitalkrav for under pilar 1, samt tilsynsmessig oppfølging.
- *Pilar 3* omfatter kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon.

Det foreligger omfattende regulatoriske krav knyttet til offentliggjøring av finansiell informasjon (pilar 3). *Kvalitativ* overordnet informasjon om risiko- og kapitalstyring skal offentliggjøres årlig. Kvantitativ informasjon om kapitalkrav, risikoeksponeringer og annen kvantitativ informasjon om egne modeller skal også offentliggjøres årlig, men i tillegg skal noe informasjon offentliggjøres halvårlig (overordnede nøkkeltall knyttet til kapitaldekning, LCR og NSFR). SpareBank 1 Nord-Norge sin pilar 3-rapportering for 2024 består av:

1. Ett dokument med *kvalitativ* overordnet informasjon om risiko- og kapitalstyring (dette dokumentet).
2. Ett dokument med utfyllende *kvantitativ* informasjon (vedlegg til dette dokumentet).

Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin. Offentliggjøringen skal gi markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll av risiko. Utbredt bruk av egne systemer og metoder for beregning av kapitalkrav, samt for styring og kontroll av risiko gjør det vanskeligere å sammenligne bankenes risikoprofil. Kravene til standardisert pilar 3-rapportering har derfor til hensikt å bedre sammenlignbarhet og sammenheng i informasjonen som offentliggjøres.

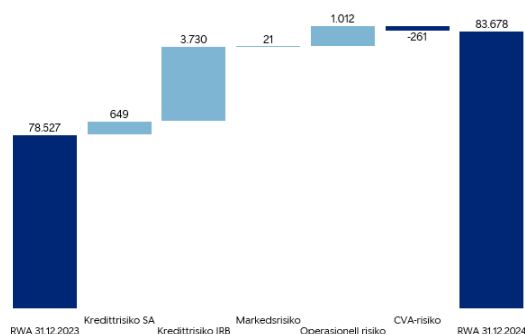
1.1 KONERNETS RISIKOERKLÆRING

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har vedtatt at konsernets samlede risikovilje er *lav til moderat*, og at styret skal holdes orientert om konsernets risikoutvikling gjennom regelmessig rapportering. Det er konsernets vurdering at risikostyringsrammeverket er tilstrekkelig, og at det er tilpasset konsernets drift og risikovilje. Det vurderes også at det samlede risikonivået er i overensstemmelse med fastsatt risikovilje.

Tabell 1 – Utvikling fra 2023 til 2024 i utvalgte nøkkeltall for enkelte sentrale risikotyper

Nøkkeltall	31.12 2023	31.12 2024
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning (RoE)	16,40 %	21,8 %
Kapital		
Ren kjernekapitaldekning	17,10 %	16,80 %
Uvektet kjernekapitalandel	7,90 %	7,83 %
Rating	Aa3	Aa3
Likviditet		
LCR (Total)	150 %	147 %
NSFR	117 %	120 %
Innskuddsdekning inkl. kredittforetak	57,50 %	58,20 %
Kredittrisiko		
Risikovekter i IRB-porteføljen Massemarked	22,6 %	23,1 %
Risikovekter i IRB-porteføljen Foretak	53,7 %	54,5 %
Utlånsvekst i konsern (brutto utlån)	5,6 %	3,9 %

Figur 1 - Utvikling i beregningsgrunnlag (RWA) fra 2023 til 2024. Denominert i MNOK.

Når det gjelder vesentlige konserninterne transaksjoner og transaksjoner med nærstående parter, henvises det til note i årsregnskapet som gjelder investeringer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet, samt note angående personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte.

1.2 BEKREFTELSE FRA KONSERNDIREKTØR RISK (CRO)

Det bekreftes at konsernets pilar 3-dokumentasjon per 31. desember 2024 er utarbeidet i samsvar med kravene til offentliggjøring beskrevet i del åtte i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/876 av 20. mai 2019, og at opplysningene gir et rettviseende bilde av konsernets kapital og risikoforhold. I henhold til interne retningslinjer eies prosessen for pilar 3-dokumentasjonen av Konserndirektør Risk (CRO). Dokumentasjonen behandles i styrets risikoutvalg før godkjenning og vedtak i styret.

For vurdering av de viktigste risikoområdene knyttet til konsernets forretningsmodell, og hvordan disse risikoene styres, vises det til beskrivelsene av de enkelte risikoområdene i egne kapitler i dette dokumentet.

Marius Nilsen
Konserndirektør Risk (CRO)

2 REGULATORISKE RAMMEBETINGELSER

2.1 GENERELT

Endringstakten i de regulatoriske rammebetingelsene er høy, og dette forventes å vedvare fremover. Konsernet identifiserer, vurderer og tilpasser seg regulatoriske endringer løpende. Dette for å sikre etterlevelse av de regulatoriske kravene og konsernets håndtering av forretningsmessige implikasjoner.

2.2 SENTRALE REGULATORISKE ENDRINGER I 2024 OG FREMOVER

I det følgende oppsummeres sentrale endringer i 2024, samt varslede endringer de kommende årene.

KAPITAL/SOLIDITET

Motsyklisk kapitalbuffer: Som følge av Covid-19 ble det motsykliske kapitalbufferkravet (MKB) i mars 2020 redusert fra 2,5 % til 1 %. I 2021 og første del av 2022 ble motsyklisk kapitalbuffer økt tre ganger, med til sammen 1,5 prosentpoeng. Siste endring trådte i kraft 31. mars 2023, og bufferkravet er nå igjen på maksimalt nivå (2,5 %).

Systemrisikobuffer: Finansdepartementet besluttet i desember 2022 at systemrisikobufferkravet holdes uendret på maksimalt nivå (4,5 %). Dette ble opprettholdt gjennom 2023 og 2024.

Risikovektgolv: Finansdepartementet besluttet i desember 2024 at tidligere fastsatte risikovektgolv på 20 % for boliglån økes til 25%. Golv på 35 % for næringsseidoms lån videreføres.

Nytt pilar 2 rundskriv: Finansdepartementet har vedtatt nye forskriftsregler om de bankspesifikke tilleggskravene til kapital (pilar 2-krav). Den nye bestemmelsen i CRR/CRD-forskriften gir regler om hvilke foretaksspesifikke forhold som kan inngå i begrunnelsen for kapitalkrav i pilar 2, samt regler om hvordan kapitalkrav i pilar 2 skal oppfylles. De nye bestemmelsene presiserer at foretakene skal ha en margin til det samlede kapitalkravet (kapitalkravmargin), som er tilstrekkelig til å dekke alle risikoer foretaket er eksponert for, og som er sikrer at den ansvarlige kapitalen kan dekke potensielle tap som følge av stressscenarioer. Konsekvensen for SNN vurderes å være begrenset så lenge ikke SNN bryter den tilsynsforventede kapitalkravsmarginen.

Pilar 2-vedtak (SREP): I desember 2023 fattet Finanstilsynet et nytt pilar 2-vedtak (SREP) for SpareBank 1 Nord-Norge. Fra og med 31. desember 2023 er pilar 2-kravet 1,4%. Dette er en reduksjon med 0,1 prosentpoeng fra tidligere krav (1,5%). Videre skal minstekravet oppfylles med minimum 56,25% ren kjernekapital og minst 75% kjernekapital, i henhold til CRR2. Også dette representerer en lettelse fra tidligere. Konsernets pilar 2-krav er fortsatt det laveste blant sammenlignbare finanskonsern. I tillegg har Finanstilsynet en forventning om en kapitalkravsmargin (P2G) på ett prosentpoeng (uendret fra tidligere).

MREL: Finanstilsynet har i 2024 oppdatert og fastsatt minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL) for SpareBank 1 Nord-Norge. Bankens bindende krav per 31. desember 2024 er fastsatt til 35,20 prosent av det til enhver tid gjeldende justerte risikovektede beregningsgrunnlaget.

CRR3/CRD6: EU-parlamentet har nå vedtatt CRR3/CRD6, og endringene trede i kraft 01.01.2025. Endringene i kapitalkravsregelverket (CRR3) omfatter hovedsakelig:

- En mer risikosensitiv standardmetode for kredittrisiko
- Begrensninger i IRB-metoden: Unntak for enkelte typer engasjementer og minimumsnivåer på risikoparametrene
- «Basel IV-gulvet» (nytt kapitalkravsgulv for IRB-foretak)
- Mer robust og risikosensitivt kapitalkrav for svekket kredittverdighet hos derivatmotparter («CVA-risiko»)
- Ny felles beregningsmetode for operasjonell risiko
- Leverage ratio-buffer for globalt systemviktige banker og justeringer i eksponeringsmålet
- Endrede markedsrisikostandarder («fundamental review of the trading book», FRTB)

Kapitalstrukturen i sparebanksektoren:

Sparebankutvalgets utredning fokuserer på kapitalstrukturen i norske sparebanker. Sentrale endringer som er foreslått er følgende:

- Utvalget foreslår at kapitalstrukturen i sparebanker med egenkapitalbevis forenkles, og at fordelingen av eventuelle tap mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen endres.
- Vedtatt utbytte skal fordeles etter eierandelsbrøken. Den delen av utbytte som tilfaller egenkapitalbevisene skal enten utbetales eller benyttes til fondsemisjon (i praksis utstedelse av nye egenkapitalbevis). Den delen av utbyttet som tilfaller grunnfondsandelene skal enten utbetales som

utbytte på grunnfondskapitalen, som gaver til allmennyttige formål, eller overføres til en stiftelse med allmennyttige formål. I tillegg kan grunnfondets andel av utbytte også anvendes til fondsemisjon, slik at grunnfondskapitalen økes.

- Utvalget foreslår å fjerne adgangen til å utbetale kundeutbytte.
- Det foreslås krav til egnethet for styremedlemmer i sparebankstiftelser og klargjøring og forenkling av reglene om utdelinger fra sparebankstiftelsene.
- Utvalget foreslår endringer i finansforetaksloven §20-20 (2), som gir adgang til å endre foretakets juridiske organisasjonsform i forbindelse med krisehåndtering.

KREDITT

Utlånsforskriften: Regjeringen fastsatte endringer i utlånsforskriften i desember 2024. Disse inkluderer å redusere egenkapitalkravet fra 15% til 10% for boliglån, tillate at ved vurdering av betjeningsevne etter utløpet av fastrenteperioden på fastrentelån å ta hensyn til forventede endringer i inntekter og utgifter frem til utløpet av rentebindingsperioden, samt gjøre forskriften varig.

IRB-området: Nye retningslinjer fra EBA på IRB-området var gjeldende fra starten av 2022. Med bakgrunn i dette publiserte Finanstilsynet i juni 2021 et rundskriv om IRB-modeller. Finans Norge har i to omganger gitt sine merknader til Finanstilsynets utkast til IRB-rundskriv. Begge gangene har næringen, med utgangspunkt i nevnte retningslinjer fra EBA og gjeldende EØS-regler, gitt grundige innsigelser til rundskrivet. På bakgrunn av dette sendte Finansdepartementet i januar 2022 et brev til Finanstilsynet vedrørende saken, hvor det gis avklaringer til forståelsen av Finanstilsynets rundskriv. Klargjøringen er sentral i vurderingen av rundskrivets status. Det har ikke kommet ytterligere avklaringer på området i 2024 eller hittil i 2025.

Gjeldsinformasjonsforskriften: Per i dag inngår kun usikret gjeld i gjeldsregisteret. I 2022 sendte Barne- og familiedepartementet på høring et forslag til endringer i gjeldsinformasjonsforskriften. Forslaget går ut på å innlemme pantesikret gjeld i ordningen med gjeldsinformasjon («gjeldsregisteret»). Høringsfristen gikk ut 14. oktober 2022, men saken har fortsatt status som «Under behandling».

EBA-retningslinjer om mislighold og inndrivelse: EBA har oppdatert sine retningslinjer om håndtering av mislighold og inndrivelse (EBA/GL/2015/12), som følge av endringer i boliglånsdirektivet. De to sentrale endringene er som følger:

- Krav om at banken dokumenterer hvorfor de vilkårsendringer som tilbys er hensiktsmessige for kunden, hensyntatt kundens individuelle situasjon.
- Dersom hele eller deler av prosessen med å håndtere misligholdte lån er utkontraktert til et annet foretak, som ikke selv er en kredittinstitusjon, så må banken påse at dette foretaket etterlever bestemmelsene i EBA sine guidelines om mislighold og inndrivelse.

MARKEDSRISIKO

EBA-FRTB: EBA gjennomførte i 2024 en høring av foreslått teknisk standard vedrørende kapitaltillegget for residualrisiko i den nye markedsrisikometoden (FRTB). Hittil har FRTB-regelverket i CRR kun vært for rapporteringsøyemed. Innføringen av CRR3 vil medføre at beregningsmetodikken også vil kunne få konsekvenser for bankenes rapporterte kapitaldekning. SNN faller under tersklene for å benytte en av de to metodene i FRTB-regelverket. Det forventes heller ikke fremover at banken skal påvirkes av regelverksendringen all den tid banken er betydelig under tersklene i FRTB-regelverket.

IRRBB: EU har fastsatt to forordninger som er utfyllende regler til kapitalkravsdirektivets bestemmelser om renterisiko i foretakenes virksomhet utenfor handelsporteføljen (Interest Rate Risk in the Banking Book, IRRBB). De utfyllende reglene spesifiserer sjokkscenariene og felles modell- og parameterantakelser, samt spesifiserer metodikk for beregning av IRRBB etter henholdsvis standardmetode og forenklet standardmetode. Finanstilsynet har fastsatt endringer i CRR/CRD-forskriften som gjennomfører forordningene i norsk rett. Regelverksendringen får ingen direkte konsekvens for SNN, da banken anvender *interne metoder* for beregning av renterisiko i bankboken.

Motpartsrisiko: Basel-komiteen har fastsatt nye retningslinjer for styring og kontroll med motpartsrisiko. De nye retningslinjene inkluderer anbefalinger som Basel-komiteen mener er avgjørende for å løse langvarige svakheter i eksisterende bransjepraksis for styring og kontroll med motpartsrisiko. Bankene må følge de nye Basel-retningslinjene for motpartsrisiko så snart de er implementert i nasjonal lovgivning. Selv om Basel-komiteens anbefalinger er internasjonale standarder, blir de bindende først når de er innlemmet i EU-regelverk og deretter i nasjonal lovgivning gjennom EBA (European Banking Authority) sine retningslinjer. Bankene vil arbeide for å tette eventuelle gap fra nåværende motpartsrisikopraksis mot retningslinjer i

forkant av at dette formelt blir innlemmet i EU-regelverket.

LIKVIDITET OG FINANSIERING

Opphevelse av generelle likviditetskrav (LCR) i signifikant valuta: Finansdepartementet har fastsatt endringer i CRR/CRD forskriften som opphever de generelle reglene om likviditetskrav (LCR) i signifikante valutaer. Slike likviditetskrav vil heretter fastsettes som pilar 2-krav for det enkelte foretak basert på Finanstilsynets SREP vurdering. Forholdet ventes ikke å få å medføre verken operasjonell eller likviditetsmessige negative konsekvenser for SNN.

ESG

EBA/GL/2025/01: EBA publiserte i januar 2024 høringsutkast for retningslinjer for minstekrav og referansemetodikk for hvordan foretak bør identifisere og håndtere bærekraftsrelatert risiko. I januar 2025 kom endelig GL. Veiledningen vil ikke være gjeldende før 11. januar 2026, men regelverket medfører tydelige forventninger til bankens risikotilnærming til ESG. Det er allerede satt i gang et arbeid med å sikre compliance med veiledningen frem mot 2026.

Nye regler om bærekraftsrapportering: Endringene i regnskapsloven trer i kraft med virkning 1. november 2024. Finansdepartementet har fastsatt overgangsregler som gir trinnvis innføring av krav om bærekraftsrapportering de nærmeste årene. Fra regnskapsåret 2024 gjelder kravene for de største noterte foretakene. Regelendringene har medført nye rapporteringskrav og økt omfang for SNN, noe som også gjenspeiles i bankens bærekraftsrapportering for 2024

ANDRE OMRÅDER

AI Act: AI-Act er forventet å tre i kraft juni 2025 med full virkning to år senere. Forordningen er utformet for å sikre ansvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens. SNN vil starte sine forberedelser for å tilpasse seg lovgivningen i 2025.

DORA: DORA-regelverket trådte i kraft i EU 17 januar 2025. Finanstilsynet kommuniserte i et webinar 06.11.24 at forventet implementering i Norge vil bli «til sommeren». De tre ESA'ene publiserte i desember en erfaringsrapport etter testing av leverandørregistre, som er obligatorisk under DORA. SNN har et pågående prosjekt som har som mål å ferdigstilles innen regelverket trer i kraft i Norge.

2.3 OPPSUMMERING

Totalt sett vurderes endringene på det regulatoriske området som omfattende, men håndterbare. Det er ikke forventet at konsernet på kort eller mellomlang sikt må foreta vesentlige endringer i forretningsmodell eller strategi som følge av endringer i regulatoriske rammebetingelser.

Se for øvrig årsrapport 2024 for ytterligere redegjørelse knyttet til regulatoriske endringer.

3.3 ORGANISERING OG ANSVARSFORHOLD

STYRET

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har ansvaret for å vedta en forsvarlig risikoprofil, avkastningsmål, overordnede rammeverk for risiko- og kapitalstyring, inkludert IRB-systemet og risikomodeller generelt. Styret er videre ansvarlig for å vedta risikorammer, måltall og fullmakter, samt å initiere, vurdere og godkjenne den *interne prosessen for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov* (ICAAP) og tilhørende kapitalplanlegging.

Styret skal forsikre seg om at rammeverket er tilstrekkelig kommunisert og implementert i hele konsernet, og videre forsikre seg om at rammeverket følges opp med tilstrekkelig autoritet og ressurser. Styrets oppgaver er formalisert i en egen årsplan som oppdateres årlig. Denne skal sikre at styret har tilstrekkelig tid og fokus på tillagte sentrale oppgaver.

KONSERNJSJEF

Konsernsjef (CEO) har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Konsernsjef er dermed ansvarlig for implementering av effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Konsernsjef er også ansvarlig for delegering av fullmakter til administrasjonen, samt rapportering til styret.

CHIEF RISK OFFICER (CRO)

Konserndirektør Risikostyring (CRO) har det operasjonelle ansvaret for at det etableres et rammeverk for styring og kontroll som ivaretar både regulatoriske krav og interne målsettinger. CRO er videre deltaker i periodiske oppfølgingsmøter med divisjonene. I driftsoppfølgingen gjennomgås status, markedsplaner og tiltak knyttet til strategisk måloppnåelse. I tillegg er CRO deltaker, og ivaretar enheten sine vurderinger, i risikoutvalgsmøter og styremøter.

RISIKOSTYRING (RISK)

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til konsernsjef. CRO (Konserndirektør Risikostyring) kan rapportere direkte til styret dersom situasjonen skulle kreve det. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling og forvaltning av rammeverket for risikostyring, kapitalstyring og internkontroll, inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen har også ansvaret for løpende overvåking og rapportering av konsernets risikoeksponering til styret. Avdeling for risikostyring

arbeider tett sammen med øvrige fagavdelinger og forretningsiden, men uten at uavhengigheten kompromitteres. Det er etablert formelle arenaer hvor avdeling for risikostyring og forretningsområdene møtes for å diskutere risikorelaterte problemstillinger.

COMPLIANCE

Complianceavdelingen er organisert uavhengig av forretningsenhetene, og identifiserer, vurderer, gir råd om, overvåker og rapporterer virksomhetens compliancerisiko til styret. Konsernets compliancefunksjon dekker alle forretningsenheter, fagavdelinger og datterselskaper med hensyn til etterlevelse av regulatoriske krav og interne retningslinjer. Avdelingen skal være uavhengig og skal, der dette er nødvendig, samarbeide med andre fagpersoner og avdelinger. Dette gjelder særlig risikostyring, juridisk avdeling og internrevisjon, samt etterlevelsansvarlige i datterselskaper.

KREDITT

Kredittavdelingen er konsernets sentrale avdeling på kredittområdet, med ansvar for utarbeidelse og vedlikehold av mål, styrende dokumenter, samt operativ styring og oppfølging av konsernets kredittvirksomhet og kreditttrisikohåndtering. Avdelingen har en frittstående rolle opp mot øvrige enheter (både kunderettede divisjoner og andre fagavdelinger).

INTERNREVISJONEN

Internrevisjonen overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger om forbedringer skal følges opp av organisasjonen. Konsernets internrevisjon håndteres av EY.

EKSTERN REVISOR

Ekstern revisors hovedoppgave er å vurdere hvorvidt konsernets årsregnskap er avgitt i samsvar med regulatoriske krav. De siste årene har i tillegg bærekraftsrapporteringen inngått som en del av ekstern revisors arbeid. Videre skal ekstern revisor vurdere om formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

LEDERE AV FORRETNINGSOMRÅDER OG FAGAVDELINGER

Ledere av forretningsområder og fagavdelinger, samt ansatte, har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sine ansvarsområder. Lederne skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og styringsprinsipper som er

besluttet av styret eller konsernsjef. De faktiske kredittbeslutningene fattes i forretningsområdene.

UTVALG OG KOMITEER

Styrets risikoutvalg har ansvar for den innledende behandlingen av tema relatert til risikostyring, kapitalstyring og internkontroll mv. før endelig styrebehandling og godkjenning. Dette innbefatter blant annet ICAAP, IRB-validering, risikostrategi, risikorapporter, samt styrende dokumenter for de ulike risikoområdene. Styrets risikoutvalg kan iverksette de undersøkelser det finner nødvendig for å ivareta sine oppgaver, herunder innhenting av eksterne råd og bistand.

Styrets revisjonsutvalg har ansvar for den innledende behandlingen av tema relatert til finansiell rapportering og bærekraftsrapportering mv. før endelig styrebehandling og godkjenning. Dette innbefatter blant annet kvartalsrapporter, årsrapport, samt overvåking av, og dialog med, ekstern revisor. Styrets revisjonsutvalg kan iverksette de undersøkelser det finner nødvendig for å ivareta sine oppgaver, herunder innhenting av eksterne råd og bistand.

Styrets godtgjørelsesutvalg har ansvar for forberedelse av styresaker som gjelder konsernets godtgjørelsesordninger, samt foreslå endringer i disse. I SpareBank 1 Nord-Norge består godtgjørelsesutvalget av styrets leder og to øvrige medlemmer, og er uavhengig av ledende ansatte. Konsernet innordner sin praksis i henhold til regulatoriske krav. Godtgjørelsesutvalgets mandat oppfyller disse bestemmelsene.

Styringsforum for risiko- og kapitalstyring (RIKAP) har ansvar for å ivareta den overordnede administrative oppfølgingen av konsernets balansestyring, risikoprofil, finansiering, likviditet og soliditet, samt oppfølging av etterlevelsen av regulatoriske krav på området. RIKAP behandler blant annet ICAAP, risikostrategi, IRB-validering og kreditt-modeller, samt øvrige styrende dokumenter på ulike risikoområder. RIKAP er bredt sammensatt med ledende ansatte fra forretningsenhetene og avdelingene som har ansvar for risiko- og kapitalstyring.

Kredittutvalgene har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver ved store og komplekse kredittinnvilgelser. Som del av innstillingen foretar kredittutvalgene en vurdering av søknaden i henhold til styrende dokumenter på området. Kredittutvalgene legger særlig vekt på å avdekke risiko i tilknytning til den enkelte søknad, og foretar en selvstendig vurdering av kreditt risiko.

Compliancekomiteen har ansvaret for å identifisere og vurdere endringer i regulatoriske krav som berører konsernets virksomhet, samt å påse at nødvendige tilpasninger blir iverksatt. Videre skal komiteen behandle endringer i risikobildet, herunder brudd på regulatoriske krav og interne retningslinjer, samt identifisere svakheter i internkontrollen knyttet til etterlevelse, med tilhørende behov for tiltak.

3.4 STYRENDE DOKUMENTER

I det følgende gis en oversikt over styrende dokumenter med særlig relevans for konsernets risikostyring (ikke uttømmende). Alle styrende dokumenter skal understøtte konsernets visjon og strategiske mål, og samtidig være innenfor konsernets etiske regelverk.

OVERORDNEDE

Risikostrategien er retningsgivende for arbeidet med risikostyring og internkontroll i konsernet. Strategien definerer hvilken risiko konsernet er villig til å akseptere for å oppnå målsetninger i forretningsstrategien, og gir også føringer for hvordan denne risikoen skal styres og følges opp. Strategien setter retning for underliggende styrende dokumenter på de ulike risikoområdene (se nedenfor). Dokumentet fastsettes av styret og oppdateres årlig, eller oftere ved behov. Avdeling for risikostyring rapporterer status på risikorammer og måltall minimum kvartalsvis til styret.

Policy for risikostyring og internkontroll definerer prinsipper og legger føringer for risikostyring og internkontroll i konsernet. Gjennom den løpende virksomhetsutøvelsen er konsernet eksponert for ulike typer risikoer som kan forhindre måloppnåelse. Prosesser og systemer for risikostyring og internkontroll skal sikre langsiktig verdiskapning gjennom effektiv drift og forsvarlig håndtering av de risikoene som konsernet er eksponert for. Dokumentet fastsettes av styret.

Kapitalpolicyen fastsetter konsernets kapitalmål, og skal sikre at banken og konsernet kan opprettholde en forsvarlig soliditet på kort og lang sikt. Policyen fastsetter videre konsernets eier- og utbyttepolitikk. Dokumentet fastsettes av styret og oppdateres årlig, eller oftere ved behov.

Etisk regelverk / «Code of conduct» («SNN-koden») har som formål å skape trygghet for at handlinger som foretas er i tråd med konsernets verdier. Regelverket tydeliggjør etiske normer for forretningspraksis og personlig adferd, og bidrar til å bygge en sunn organisasjons- og risikokultur. Dokumentet fastsettes av styret.

KREDITTOMRÅDET

Policy for porteføljestyling kredittområdet gir nærmere føringer for styring og kontroll av utlånsporteføljen, herunder arbeids- og rollefordeling ved overvåking, styring og rapportering. Dette innbefatter utarbeidelse og iverksettelse av tiltak for å styre risikoen til et akseptabelt nivå. Dokumentet fastsettes av styret og oppdateres årlig, eller oftere ved behov.

Policy for kredittfullmakter og bevilgning (Bevilgningsreglement) fastsetter prinsipper og kriterier for delegering av beslutningsmyndighet fra styret, med tilhørende beslutningsstruktur og beløpsgrenser. Styret delegerer, innenfor gitte rammer, fullmakt til konsernsjef for det operasjonelle ansvaret for beslutninger i kredittsaker. Konsernsjef kan innenfor sine fullmakter delegere videre fullmakter. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Dokumentet fastsettes av styret og oppdateres årlig, eller oftere ved behov.

Policy for kredittinnvilgelse BM og Policy for kredittinnvilgelse PM operasjonaliserer risikostrategien, beskriver ansvars- og rollefordeling, og fastsetter mer detaljerte kriterier for kredittvirksomheten. Policyene beskriver hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. Hensikten er å sikre at banken opptrer ensartet, og i tråd med regulatoriske rammebetingelser og interne krav. Dokumentene fastsettes av styret og oppdateres årlig, eller oftere ved behov.

ANDRE RISIKOOMRÅDER

Policy for eierrisiko gir nærmere føringer for styring og kontroll av konsernets eierrisiko.

Policy for eierstyring gir nærmere føringer for styring og kontroll av konsernets eierposter.

Policy for likviditetsrisiko omhandler rammer, retningslinjer og mål for styring av likviditets- og finansieringsrisiko.

Policy for markedsrisiko omhandler rammer og retningslinjer for all aktivitet knyttet til kapitalmarkedsområdet.

Policy for compliancerisiko gir nærmere føringer for styring og kontroll av compliancerisiko.

Policy for antihvitvasking, bekjempelse av terrorfinansiering og internasjonale sanksjoner gir føringer for konsernets holdninger og sentrale prinsipper knyttet til håndtering av hvitvasking og terrorfinansiering.

Policy for utkontraktering angir handlingsrommet og overordnede betingelser for utkontraktering av tjenester til tredjeparter.

IKT-strategi SNN gir nærmere føringer for hvordan konsernet skal arbeide med IKT slik at IKT bidrar til oppnåelse av forretningsstrategiske mål og etterlevelse av risikostrategiske føringer.

IKT-policy SpareBank1-alliansen gir de overordnede føringer for styringen av IKT-virksomheten for alle banker og produktselskaper i SpareBank 1-alliansen.

Sikkerhetspolicyens formål er å redusere sårbarheten og å styrke fellesskapet i SpareBank 1-alliansen, ivareta liv og helse, verdier, informasjon og aktiva på en god måte, og å tilrettelegge for målrettet samhandling innen hele sikkerhetsområdet i SpareBank 1-alliansen, samt effektiv utøvelse av styringsmodellen.

RISIKOTAKSONOMI

Konsernets *risikotaksonomi* spesifiserer hvilke risikoområder som inngår i konsernets rammeverk for overvåking og rapportering av risiko, og disaggregerer hvert område på underområder og risikodrivere. Figur 3 nedenfor viser risikotaksonomien for 2024, mens Figur 4 viser konsernets kvalitative risikoville for 2024.

Figur 3 - Risikotaksonomi

Nivå 1 Risikotype	Nivå 2 Underkategori	Nivå 3 Risikodriver
Forretningsrisiko	Lønnsomhet	
Soliditet	Kapital	Vektete kapitalkrav Uvektet kjernekapitalandel
	Konverteringskapasitet	MREL-behov Krav til etterstilling
Markedsrisiko	Verdifallsrisiko	Kredittspreadsrisiko Valutarisiko Råvarerisiko Renterisiko
	Motpartsrisiko	Aksjerisiko Eiendomsrisiko Basisspreadrisiko
		Derivatavtaler (CCR/CVA) Verdipapirer Usikrede og sikrede kapitalmarkedslån
Likviditets- og finansieringsrisiko	Kortsiktig likviditetsbehov	Likvide eiendeler Forfallstruktur
	Langsiktig finansieringsbehov	Finansieringssammensetning
Kredittrisiko	PM	Utlånsvekst Porteføljekvalitet
	BM	Konsentrasjon
Operasjonell risiko	Teknologirisiko	Tilgjengelighet og kontinuitet Dataintegritet Sikkerhetsrisiko
	Juridisk risiko	Endringsrisiko Utkontrakteringsrisiko
	Modellrisiko	
	Omdømmerisiko	
	Tredjepartsrisiko	
	Prosessrisiko	
Compliancerisiko	HR-risiko	
	Kunderisiko	
	Produkt- og tjenesterisiko	
ESG-risiko	Organisasjonsrisiko	
	Klimarisiko	Fysisk risiko Overgangsrisiko Naturrisiko
	Samfunnsansvarsrisiko	
	Selskapsstyringsrisiko	
Eierrisiko	DS	
	TS/FKV	RoE SB1G RoE øvrige TS/FKV

Figur 4 - Kvalitativ risikovilje samlet, samt risikovilje fordelt på risikoområdene i risikotaksonomi gjeldende for Risikostrategi for 2024.

Risikoområde	Risikovilje 2024	
	Normal-scenario	Stress-scenario
Forretningsrisiko	Lav	
Soliditet	Lav	
Kredittrisiko	Moderat	Lav til moderat
Markedsrisiko	Lav til moderat	
Likviditets- og finansieringsrisiko	Lav	
Eierisiko	Moderat	
Operasjonell risiko	Lav til moderat	
Compliancerisiko	Lav	
ESG-risiko	Lav til moderat	
Pensjonsrisiko	Lav	
Systemrisiko	Eksternt gitt	
Samlet risikovilje	Lav til moderat	

3.5 OVERVÅKING OG RAPPORTERING

I det følgende beskrives de mest sentrale periodiske rapporteringene i risikostyringsarbeidet.

RISIKORAPPORT (KVARTALSVIS)

Avdeling for risikostyring rapporterer kvartalsvis til ledelsen og styret. Risikorapporten inneholder informasjon om status og utvikling i risikobildet, samlet og fordelt på de ulike risikotypene.

Risikorapporten tar utgangspunkt i risikostrategien, gjenopprettingsplanen og styrende dokumenter for hver enkelt risikotype. Status og utvikling med hensyn til rammeutnyttelse, måloppnåelse og indikatorer rapporteres for hver risikokategori.

COMPLIANCERAPPORT (KVARTALSVIS)

Complianceavdelingen rapporterer kvartalsvis til ledelsen og styret. Compliancerapporten inneholder informasjon om status og utvikling i risikobildet på området.

Compliancerapporten tar utgangspunkt i risikostrategien, compliancepolicyen og årsplanen for complianceavdelingen. Status på og utvikling i etablerte måltall og indikatorer rapporteres for hvert definert delområde innenfor compliance.

LEDERBEKREFTELSE (ÅRLIG)

Direktører, banksjefer, fagsjefer og avdelingsledere skal rapportere oppover i organisasjonen på hvordan risikostyringen innenfor deres ansvarsområder er gjennomført sett opp mot etablert rammeverk og risikoeksponering. Dette skal gi konsernsjefen og styret et grunnlag for å kontrollere at risikostyringen er forsvarlig ivaretatt. En slik lederbekreftelse (internkontrollrapportering) gjennomføres én gang i året. Gjennomføringen av lederbekreftelsen koordineres av avdeling for risikostyring.

Hensikten med lederbekreftelsen er:

1. Å gi en oppsummering av gjennomføringen av internkontroll og risikostyring.
2. Å kartlegge konsernets styrker og svakheter innen internkontroll og risikostyring, slik at nødvendige forbedringstiltak kan iverksettes.
3. Å legge grunnlaget for et aktivt engasjement og forståelse for internkontroll og risikostyring blant ledere på alle nivåer i konsernet.

Rapporteringen skal brukes aktivt i lederutviklingsprosessen, som skaper økt forståelse for viktigheten av god risikostyring og kvalitet.

3.6 GJENOPPRETTINGSPLAN

INNLEDNING

EU sitt krisehåndteringsdirektiv (heretter BRRD2) stiller krav om at banker utarbeider egne *gjenopprettingsplaner*, der bankens fremgangsmåte for håndtering av finansielt stress dokumenteres. Formålet med gjenopprettingsplanen er:

- Identifisere og vurdere ulike muligheter for å håndtere tiltagende utfordringer i konsernet.
- Identifisere og vurdere ulike muligheter for å gjenopprette finansiell styrke og levedyktighet i utfordrende situasjoner.
- Definere hvordan tiltagende utfordringer og utfordrende situasjoner skal håndteres.
- Sikre at konsernet overlever en alvorlig økonomisk nedgangskonjunktur.

Hensikten med planen er å beskytte bankenes eiere og kreditorer, inklusive innskuddshaverne, samt å sikre finansiell stabilitet. Planene skal vedlikeholdes og oppdateres minst årlig, og planene skal godkjennes av styret. SpareBank 1 Nord-Norge sin gjenopprettingsplan ble sist oppdatert og styregodkjent i september 2024.

Et viktig formål med BRRD2 er å begrense kostnadene for skattebetalerne som følge av krise i et foretak, og

unngå at krise i et finansforetak truer finansiell stabilitet. BRRD2 legger vekt på at aksjonærer og kreditorer må bære sin andel av kostnadene når et foretak er i krise. Innskudd som dekkes av innskuddsgarantiordninger skal normalt skjermes fra tap.

Finanstilsynet utarbeider årlig en *krisetiltaksplan*, med tilhørende minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL), for SpareBank 1 Nord-Norge. Siste plan og minstekrav ble fastsatt i desember 2024¹. SNN hadde per 31.12.2024 en buffer til regulatoriske krav til vektet MREL-behov og til etterstillelseskrav på over henholdsvis 600 bps og 250 bps.

HOVEDPUNKTENE I GJENOPPRETTINGSPLANEN

Konsernets gjenopprettingsplan er en integrert del av konsernets samlede planverk for krise- og kontinuitetsledelse (krise- og kontinuitetsplan).

Hovedpunktene i gjenopprettingsplanen er:

1. Styring og kontroll
2. Juridisk og operasjonell struktur
3. Gjenopprettingsindikatorer
4. Beredskapstiltak
5. Scenarioer
6. Kommunikasjon

Gjenopprettingsindikatorene er fastsatt på en slik måte at de skal være relevante og dekkende på tvers av ulike scenarioer. Gjenopprettingsindikatorene er relatert til:

1. Kapital/soliditet (CET1, mv.)
2. Likviditet og finansiering (LCR mv.)
3. Lønnsomhet (RoE mv.)
4. Eiendelskvalitet (EL mv.)
5. Kapitalmarkedet (Rating mv.)
6. Makroøkonomi (Arbeidsledighet mv.)

Beredskapstiltakene er fastsatt på en slik måte at de skal være relevante og dekkende på tvers av ulike scenarioer. *Beredskapstiltakene* er relatert til:

1. Soliditet
2. Likviditet og finansiering
3. Lønnsomhet

Styring og kontroll er fastsatt på en slik måte at dette skal være relevante og dekkende på tvers av ulike scenarioer. Følgende hovedprinsipper er gjeldende:

1. Håndteringen skal være i tråd med konsernets overordnede planverk for krise- og kontinuitetsledelse.
2. Styret skal beslutte iverksettelse av gjenopprettingsplanen.
3. CRO og CFO er ansvarlig for identifisering av krisenivå.

¹

<https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2024/fastsettels-e-av-krav-til-ansvarlig-kapital-og-konvertibel-gjeld-mrel/>

4 KAPITALDEKNING

4.1 KAPITALKRAV

Kapitaldekningsregelverket (CRR2/CRD5) stiller en rekke krav til soliditeten i finansforetak og verdipapirforetak, herunder krav til kapitalbuffernes størrelse og sammensetning. Hensikten er å underbygge finansiell stabilitet ved å sikre foretakenes evne til å møte uventede tap.

Foretakenes kapitalisering måles som *ren kjernekapital*, *kjernekapital* og *ansvarlig kapital*, etter bestemmelser om hvilke instrumenter og kapitaltyper som kan medregnes under de ulike områdene. For hvert av de tre nevnte områdene gjelder ulike krav til kapitalens størrelse som andel av foretakets *risikovektede beregningsgrunnlag* (RWA), samt krav til kjernekapitalens størrelse som andel av *eksponeringsmålet*².

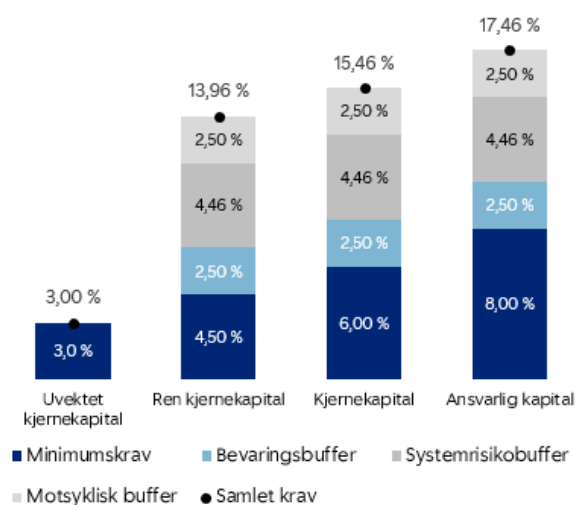
PILAR 1-KRAV

Under pilar 1-bestemmelsene gjelder følgende samlede krav til kapitaldekningen i SpareBank 1 Nord-Norge per 4. kvartal 2024³:

- Ren kjernekapital som andel av RWA: 13,96 %
- Kjernekapital som andel av RWA: 15,46 %
- Ansvarlig kapital som andel av RWA: 17,46 %
- Ren kjernekapital som andel av eksponeringsmål (uvektet kjernekapitalandel): 3 %

Pilar 1-kravene består av minimumskrav og ulike bufferkrav. Figuren nedenfor vises sammensetningen av kravene per 4. kvartal 2024.

Figur 5 - Kapitalkrav under pilar 1.

PILAR 2-KRAV

Utover å holde tilstrekkelig kapital etter pilar 1-kravene, skal det årlig utføres en samlet vurdering av konsernets risikoeksponering og kapitalbehov. Vurderingen utføres som del av foretakets interne kapitalvurderingsprosess (ICAAP), samt også av Finanstilsynet (SREP). Dersom det avdekkes risikoforhold som enten ikke, eller kun delvis, er dekket under pilar 1, skal Finanstilsynet vedta et krav om ytterligere kapital, kjent som pilar 2-kravet.

SpareBank 1 Nord-Norge mottok i desember 2023 nytt SREP-vedtak fra Finanstilsynet. Vedtaket er gjeldende fra 31. desember 2023. Det nye pilar 2-kravet (P2R) for SpareBank 1 Nord-Norge utgjør 1,4 prosent av beregningsgrunnlaget i pilar 1. Minst 56,25 prosent av kravet skal dekkes av ren kjernekapital, mens 75 prosent må dekkes av kjernekapital. Dette er en endring fra tidligere vedtak, hvor pilar 2-kravet i sin helhet måtte dekkes av ren kjernekapital.

Vedtaket signaliserer også en forventning om en kapitalkravsmargin (P2G) på 1,0 % av RWA.

SpareBank 1 Nord-Norge venter at neste SREP-vedtak kommer i løpet av 4. kvartal 2025.

² Sum av eiendeler og utenom-balanseposter før risikovekting.

³ Korrigert for differensierte bufferkrav.

MREL⁴

Et sentralt element i krisehåndteringsregelverket er at kapitalinstrumenter og gjeld kan nedskrives og/eller konverteres til egenkapital ved intern oppkapitalisering (bail-in), slik at foretakene har tilstrekkelig ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for å kunne krisehåndteres uten bruk av offentlige midler.

Bankens MREL-behov (effektiv MREL-prosent) per 31.12.24 er fastsatt til 35,22 %⁵, og er summen av MREL-prosenten på 25,76 % og et kombinert bufferkrav (CBR) på 9,46 % av det til enhver tid gjeldende justerte risikovektede beregningsgrunnlaget (TREA).

Det lineære innfasingskravet til minstekrav til samlet etterstillelse ble 1.1.2024 skiftet ut med det fulle etterstillelseskravet som per 31.12.2024 er på 28,26 %⁵ av justert beregningsgrunnlag. Etterstillelseskravet kan kun oppfylles med ansvarlig kapital og etterstilt gjeld (senior non-preferred). Differansen mellom effektivt MREL-behov og foretakets etterstilte instrumenter (ansvarlig kapital og etterstilt gjeld) kan oppfylles senorgjeld som tilfredsstiller kravene oppstilt i finansforetaksforskriften § 20-7a, første ledd.

INTERNE KAPITALMÅL

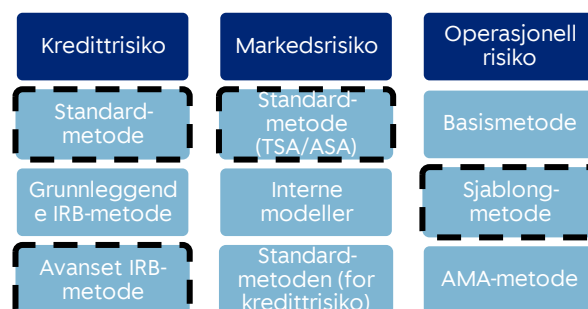
SpareBank 1 Nord-Norge har etablert interne kapitalmål («management buffer») for ren kjernekapital, kjernekapital, ansvarlig kapital og uvektet kjernekapital på 1 % over de til enhver tid gjeldende regulatoriske minstekrav. Målene er sammenfallende med P2G (ref. ovenfor).

Interne mål for effektiv MREL og minstekrav til etterstillelse er 0,75 % over de til enhver tid gjeldende regulatoriske minstekrav.

4.2 BEREGNINGSGRUNNLAG

Bruken av eget risikovektet beregningsgrunnlag (RWA) skal sikre at kapitalkravet differensieres med hensyn på risikonivået i det enkelte foretak. Beregningsgrunnlaget bestemmes separat for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko etter bestemmelsene i pilar 1, og det gis en viss anledning til å velge mellom ulike metoder for beregningen. De ulike metodene er illustrert nedenfor, og metodevalg i Sparebank 1 Nord-Norge er uthevet.

Figur 6 - Mulige metodetilnærminger og benyttede metoder.

KREDITTRISIKO

SpareBank 1 Nord-Norge er hovedsakelig eksponert mot kredittrisiko via utlån til person- og bedriftsmarkedet, og bruker avansert IRB-metode til beregning av kapitalkrav på disse eksponeringene. For eksponeringer mot banker, offentlige institusjoner, lag og foreninger og borettslag benyttes standardmetoden (SA).

Kredittrisiko inkluderer også *kapitalkrav for verdipapirer*. Disse eksponeringene er knyttet til konsernets likviditets- og investeringsportefølje, samt motpartseksponeringer tilknyttet derivater. Likviditets- og investeringsporteføljen består hovedsakelig av obligasjoner og sertifikater som kvalifiserer for låneadgang i Norges Bank, og er verdipapirer med lav risiko. Banken benytter *standardmetoden* for beregning av kapitalkrav for denne porteføljen.

For beregning av kapitalkrav tilknyttet derivater benytter banken *standardmetode for motpartsrisiko (SA-CCR)*.

⁴ Samlet MREL-behov skal i utgangspunktet også måles etter uvektet metode. Dog er ikke MREL-krav ved uvektet metode bindende for konsernet, da nominelt MREL-krav ved risikovektet metode er høyere enn ved uvektet metode.

⁵ Krav mottatt i oppdatert vedtak i desember 2024 er tilpasset til endringer i foretaksspesifikk systemrisikobuffer per 31.12.2024.

MARKEDSRISIKO

I løpet av 2023 var omfang verdipapirer i porteføljen begrenset og var under terskelverdiene i artikkel 94 i CRR2. *Standardmetoden* for kredittrisiko ble derfor benyttet i beregning av kapitalkrav for denne porteføljen. Bankens handelsportefølje (relatert til kundeaktiviteter) ble solgt ned til null per 31.12.2023.

I 2024 er derfor beregningsgrunnlag knyttet til markedsrisikoeksponeringen i sin helhet beregnet gjennom standardmetode for kredittrisiko (se punkt over).

I forbindelse med innføringen av CRR2 ble det utarbeidet nye beregningsmetodikker, gjennom FRTB-regelverket, for markedsrisiko. Frem til CRR3 innføres⁶, er det nye regelverket imidlertid kun anvendt i rapporteringsøyemed og får ingen konsekvenser for størrelsen på de norske bankenes beregningsgrunnlag for markedsrisiko. Når CRR3 innføres, vil i første omgang beregningsmetodikk i tråd med FRTB kun inngå i bankenes beregning av IRB-gulv (S-TREA). FRTB blir gjeldende i beregning av bankenes ordinære beregningsgrunnlag (U-TREA) først 1.1.2026.

Som følge av at SpareBank 1 Nord-Norge ikke har en handelsportefølje-eksponering, samt at eksponering for valutarisiko i bankboka og generell råvareeksponering er betydelig under terskelverdiene for å anvende FRTB-metodikken, vil innføringen av krav om FRTB-beregninger i både S-TREA, og etter hvert i U-TREA, ikke være gjeldende på morbanknivå.

I beregningsgrunnlaget på *konsolidert* basis benyttes, som følge av proporsjonal konsolidering av tilknyttede selskaper, i tillegg standardmetode (TSA) for markedsrisiko i beregning av RWA.

OPERASJONELL RISIKO

Kapitalkravet for operasjonell risiko kan beregnes etter basismetoden, sjablongmetoden eller AMA-metoden. Morbanken benytter på dette området sjablongmetoden, noe som krever kontroll- og styringssystemer for operasjonell risiko som er en integrert del av bankenes risikostyring⁶.

ICAAP OG ILAAP

Konsernet avlegger årlig en rapport som dokumenterer den *interne prosessen for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov* (ICAAP), herunder også *intern prosess for vurdering av finansierings- og likviditetsbehov* (ILAAP). Kravene til prosess og rapportering fremgår av pilar 2-bestemmelsene.

Rapporteringen oppsummerer et stort antall aktiviteter som utføres kontinuerlig gjennom året, herunder:

- Risikorapporter (kvartalsvis)
- Validering av IRB-systemet (løpende og årlig)
- Lederbekreftelse (årlig)
- Prognoser (løpende)
- Kartlegging av styring og kontroll (årlig)
- Gjenopprettingsplan (årlig)
- ICAAP fra tilknyttede selskaper (årlig)

I forbindelse med rapporteringen utføres og oppdateres også særskilte vurderinger av:

- Makroøkonomisk utvikling
- Systemrisiko
- Regulatoriske rammebetingelser
- Konsernets samlede risikoeksponering, med tilhørende kapitalbehov
- Konsernets styring og kontroll
- Konsernets finansielle stilling

Summen av overnevnte danner grunnlag for finansielle framskrivninger som konkluderer hvorvidt konsernets soliditet, likviditet og finansiering er tilstrekkelig sett opp mot den samlede risikoeksponeringen.

⁶ Viser til kapittel 2.2 for overordnet beskrivelse av tidspunkter og berørte områder for implementering av CRR3.

4.3 KAPITALDEKNING

Tabellen nedenfor viser utviklingen i rapportert kapitaldekning i perioden 2021 til 2024.

Konsernets rene kjernekapital er økt gjennom 2024, hovedsakelig som følge av innregning av 46,3 prosent av årets resultat (1,6 MRDNOK), delvis motvirket av økt fradragsføring av immaterielle eiendeler. Totalt beregningsgrunnlag er økt gjennom året med 5,1 MRDNOK (+6,6 %) i 2024.

Tabell 2 – Kapitaldekning 2021-2024.

Beløp i millioner kroner (MNOK)	4Q 2024	4Q 2023	4Q 2022	4Q 2021
Ansvarlig kapital				
Ren kjernekapital	14 054	13 466	12 351	13 097
Hybridkapital	1 674	1 381	731	904
Tilleggskapital	2 101	1 977	1 148	1 108
Sum ansvarlig kapital	17 829	16 824	14 230	15 109
Risikovektet beregningsgrunnlag				
Kreditt risiko	73 958	69 579	63 612	61 858
Gjeldsrisiko	0	0	0	33
Operasjonell risiko	8 977	7 965	7 134	7 239
Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	672	933	654	929
Øvrige poster	71	50		
Sum risikovektet beregningsgrunnlag	83 678	78 527	71 399	70 059
Minimumskrav til ansvarlig kapital	6 694	6 282	5 712	5 605
Eksponeringsmål for uvektet kjernekapitalandel	200 947	187 803	176 983	169 050
Kapitaldekning				
Ren kjernekapitaldekning	16,8 %	17,1 %	17,3 %	18,7 %
Annen godkjent kjernekapital (AT1)	2,0 %	1,8 %	1,0 %	1,3 %
Kjernekapitaldekning	18,8 %	18,9 %	18,3 %	20,0 %
Tilleggskapital (T2)	2,5 %	2,5 %	1,6 %	1,6 %
Totalkapitaldekning	21,3 %	21,4 %	19,9 %	21,6 %
Uvektet kjernekapitalandel	7,8 %	7,9 %	7,4 %	8,3 %
MREL				
Ansvarlig kapital (ekskl. OMF)	15 314	14 733	12 033	
Etterstilt gjeld (senior non-preferred)	6 576	6 456	4 665	
Sum ansvarlig kapital og etterstilt gjeld	21 890	21 189	16 698	
Usikret seniorgjeld (gjenværende løpetid > 1 år)	7 503	9 644	10 971	
Sum ansvarlig kapital og tellende konvertibel gjeld	29 393	30 833	27 669	
Risikovektet beregningsgrunnlag ekskl. OMF (TREA)	71 134	67 110	61 528	IA
Effektiv MREL	41,3 %	45,9 %	45,0 %	IA
Krav til etterstillelse	30,8 %	31,6 %	27,1 %	IA

5 KREDITTRISIKO

5.1 DEFINISJON

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisiko i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen.

Kredittrisiko omfatter flere underkategorier. *Konsentrasjonsrisiko* er risiko som oppstår ved høy samlet eksponering på en enkelt motpart eller utsteder av sikkerhet. Konsentrasjonsrisikoen kan også være knyttet til motparter med virksomhet innen samme bransje eller geografisk område. *Restrisiko* er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkrav for kredittrisiko, er mindre effektive enn forventet. *Motpartsrisiko*, som oppstår blant annet gjennom derivateksponeringer, behandles også under kredittrisiko.

Kredittrisikoen i SpareBank 1 Nord-Norge er i hovedsak knyttet til ordinære utlånsporteføljer i personmarkedet og bedriftsmarkedet i morbank, eierandeler og forretningsmessige aktiviteter i datter- og tilknyttede selskaper, samt likviditetsporteføljen (se også eget kapittel om markedsrisiko).

5.2 STYRING OG KONTROLL

OVERORDNET

Styring av kredittrisiko i konsernet gjennomføres i tråd med kravene og anbefalingene i (ikke uttømmende):

1. CRR/CRD-forskriften
2. EBA/GL/2020/06
3. EBA/GL/2021/05
4. Utlånsforskriften
5. Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn

Styring og kontroll av kredittrisiko gjennomføres ved å sikre:

1. Et hensiktsmessig miljø og kultur for styring av kredittrisiko.
2. En hensiktsmessig kredittprosess.
3. En hensiktsmessig prosess for kredittadministrasjon, måling og overvåking av risiko.
4. En hensiktsmessig kontroll av prosessene for styring av kredittrisiko.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har fastsatt overordnede strategiske føringer, rammer og mål for

styring og kontroll av kredittrisiko. Kredittrisikoen styres gjennom konsernets risikostrategi og ulike underliggende styrende dokumenter på kredittområdet.

ROLLER OG ANSVAR

Styrets roller og ansvar for styring og kontroll av kredittrisiko defineres gjennom konsernets styrende dokumenter. Se nærmere beskrivelse i kapittel 3.4.

Styret fastsetter konsernets risikovilje på området, herunder overordnende risikorammer og måltall for kredittvirksomheten.

Konsernsjef har ansvar for å implementere styrevedtatte rammer og retningslinjer innen kredittrisiko, og sørger for at det utvikles systemer for overvåking, rapportering og oppfølging av kredittrisiko på engasjements- og porteføljenivå.

Forretningsenhetene har ansvar for å drive kredittvirksomheten innenfor de rammer som er nedfelt i styrende dokumenter, og sørger for overvåking og oppfølging av risiko i egen portefølje. Forretningsenhetene har ansvaret for å iverksette tiltak for å begrense bankens risiko når det er påkrevet.

Kredittavdelingene har ansvar for å utarbeide forslag til styrende dokumenter og endring i disse i samarbeid med avdeling for risikostyring. Kredittavdelingene skal bidra til gode kredittprosesser i forretningsenhetene, og overtar ansvaret for misligholdte- og tapsutsatte kunder etter gitte kriterier. Avdelingene bidrar til gjennomføring av tiltak ved avvik fra etablerte rammer og måltall. Videre har avdelingene ansvar for deler av den kvalitative valideringen av IRB-systemet.

Avdeling for risikostyring utfører uavhengig kontroll av risikostyringsprosessene. Dette innebærer å overvåke og bidra til at konsernet etablerer et rammeverk for styring av kredittrisiko som tilfredsstiller regulatoriske krav og behovet for robuste interne styringsprinsipper. Videre skal avdelingen påse at konsernets risikovilje ligger betryggende innenfor konsernets risikoevne, og at risikoeksponeringen til enhver tid ligger innenfor styrefastsatt risikovilje.

Internrevisjonen utfører uavhengige kontroller av utlånsvirksomheten og rapporterer resultater og eventuelle avvik direkte til forretningsenhetene, avdeling for risikostyring, compliance, konsernledelsen og styret.

Eksternrevisjonen foretar uavhengige vurderinger av tapsavsetninger og tapsutsatte engasjement.

RAPPORTERING

Risikoeksponeringen på området rapporteres kvartalsvis til styret gjennom Avdeling for risikostyring sin risikorapport. Rapporteringen innbefatter blant annet:

1. Kredittporteføljens egenskaper og utvikling.
2. Eksponeringer fordelt på ulike dimensjoner.
3. Risikomigrering i porteføljen, herunder utvikling i de ulike parameterne i A-IRB.
4. Utvikling innen konsentrasjonsrisiko.
5. Status på og utvikling innen fastsatte kredittstrategiske risikorammer og måltall.

Kredittavdelingene utarbeider løpende rapporter som oppsummerer ulike aktiviteter og tiltak på området. Rapporteringene innbefatter blant annet:

1. Overvåkning av høyrisikokunder
2. Watchlister
3. Oppfølging av covenants
4. Utvidet gjennomgang av vesentlige engasjement
5. Fornying av kreditter
6. Tapsrapport/ECL IFRS 9

Kredittmodellene valideres løpende, og det avlegges årlig en valideringsrapport som vedtas av styret. For detaljert beskrivelse av konsernets valideringsprosess vises det til eget kapittel om IRB-metoden.

Utover nevnte faste rapporteringer har Kredittavdelingene og Avdeling for risikostyring ansvaret for rapportering ved behov eller ved spesielle hendelser innen kredittområdet.

SIKKERHETER OG ANDRE RISIKOREDUSERENDE TILTAK

Konsernet benytter sikkerheter for å redusere kreditttrisikoen. De vanligste formene for sikkerheter i personmarkedet er fast eiendom som bolig- og fritidseiendom. Sikkerheter i andre objekter enn fast eiendom er begrenset på personmarkedet. I bedriftsmarkedet er næringseiendom, skip og fartøy vanlige sikkerheter. I tillegg er pant i bankinnskudd, driftstilbehør, varelager, fordringer og ulike konsesjoner utbredt.

Verdifastsettelse av sikkerhetsobjektene baserer seg på prinsippene om at omsetningsverdien skal vurderes konservativt og i størst mulig grad basere seg på objektive verddivurderingskriterier. Kilden som benyttes for å fastsette omsetningsverdi kan være (ikke uttømmende) bokført verdi, intern vurdering basert på fastsatte kriterier, eksternt meglers verddivurdering, takst

eller salgssum. *Omsetningsverdien* er bankens vurdering av objektets markedsverdi, forutsatt frivillig salg på måletidspunktet. *Realisasjonsverdien* er omsetningsverdien redusert til en verdi som skal gjenspeile objektets verdi ved realisasjon i kraftig lavkonjunktur («downturn»). Reduksjonsfaktorene som benyttes for å redusere omsetningsverdien til realisasjonsverdi gir et anslag på mulig verdifall for et objekt, og avhenger av objekttype og betegnelse. Verdifallet tar høyde for kraftig lavkonjunktur, samt markedets kunnskap om at omsetningen skjer som følge av mislighold/konkurs. Konsernet har retningslinjer for frekvens på oppdatering av omsetningsverdi på de ulike sikkerhetsobjektene.

I tillegg til sikkerhet i objekter kan banken i enkelte tilfeller ha vilkår om negativ pantsettelse i avtalen overfor kunden. Negativ pant begrenser kundens adgang til å pantsette sine eiendeler til andre långivere.

Kausjoner i form av selvskyldnerkausjon, enkel kausjon eller andre former for kausjoner benyttes også for å redusere kredittisiko. En kausjon er en avtale mellom långiver og kausjonist om at kausjonisten stiller seg ansvarlig for et lån, helt eller delvis, ved siden av låntaker. Garantistiller kan være bedrifter, privatpersoner, banker og i enkelte tilfeller det offentlige. Kausjonens omsetningsverdi fastsettes ut fra kausjonistens evne til å betjene kausjonsansvaret, samt kausjonistens kredittverdighet. Der hvor bedrifter er kausjonist, påvirkes omsetningsverdi av kausjonistens kredittverdighet, samt kausjonistens finansielle situasjon basert på regnskapsinformasjon.

5.3 RISIKOVILJE

Risikoviljen operasjonaliseres gjennom måltall og risikorammer for kredittisiko i henhold til konsernets risikostrategi. Konsernets risikovilje på området er definert som *moderat*. Risikoviljen er uendret fra 2023 til 2024.

5.4 RISIKOEKSPONERING

Konsernets primære geografiske markedsområde er knyttet til konsernets visjon «*For Nord-Norge*», og består av fylkene *Troms og Finnmark* og *Nordland*.

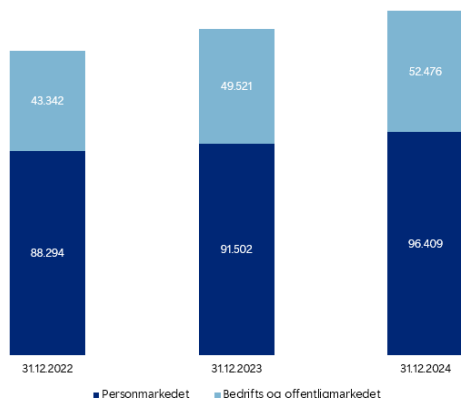
Utlånsporteføljens fordeling på ulike markedssegment fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 3 – Segmentfordeling utlånsportefølje.

Brutto utlån i million kroner	Utlån	Andel
Personmarked eks. formidlingslån	50 064	33,63 %
Bedriftsmarked eks. formidlingslån	50 904	34,19 %
Næringseiendom	17 889	12,02 %
Fiske og fangst	13 194	8,86 %
Tjenesteyting	3 466	2,33 %
Vann og kraft, bygg og anlegg	5 324	3,58 %
Varehandel, hotell og restauranter	4 399	2,95 %
Industri	2 539	1,71 %
Øvrig	2 367	1,59 %
Formidlingslån	47 917	32,18 %
SB1 Boligkreditt	47 480	32,13 %
SB1 Næringskreditt	77	0,05 %
Sum brutto utlån inkl. formidlingslån	148 885	100,00 %

Per 31.12.2024 utgjør konsernets totale brutto utlån (inkludert formidlingslån) 149 MRDNOK, herav 66 % i personmarkedet og 34 % i bedriftsmarkedet. Tabellen viser at bedriftsporteføljen er bredt diversifisert på næringer.

Figur 7 – Utlånsvekst i personmarkedet og bedrifts- og offentligmarked inkludert formidlingslån (MNOK).

I 2024 er årsveksten i porteføljen 7,8 MRDNOK (5,6%), fordelt med 4,9 MRDNOK (5,4 %) i personmarkedet og 2,9 MRDNOK (6,0 %) i bedriftsmarkedet.

5.5 MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER

Konsernet har egne rutiner for å identifisere og følge opp høyrisikokunder gjennom watchlisters og early-warning-systemer. Rutinene skal bidra til å avdekke og håndtere risiko, sikre et system for iverksettelse av tidlige tiltak opp mot kunden, og minimere konsernets tap.

I det følgende beskrives konsernets definisjon og oppfølging av mislighold og høyrisikoengasjement i henhold til misligholdsdefinisjonen gjeldende i 2024.

MISLIGHOLD

Et engasjement vurderes å være i mislighold dersom ett av de følgende kriteriene er oppfylt:

- Et krav overstiger kr 2 000 for BM (kr 1 000 for PM) og utgjør mer enn 1 % av totalt engasjement i 90 sammenhengende dager.
- Én eller flere eksterne anmerkninger av type gjeldsordning, tvangsakkord, åpning av gjeldsforhandlinger eller melding om offentlig akkord.
- Én eller flere konkursanmerkninger av type internt registrert konkurs, åpning av konkurs eller melding om konkurs, eller:
- Når banken holder det for usannsynlig at kunden vil overholde sine betalingsforpliktelser («unlikelyness to pay») som følge av:
 - › Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
 - › Betalingsmislighold eller andre kontraktsbrudd.
 - › Kunden er gitt nye vilkår (spesielle innrømmelser) som følge av finansielle problemer.
 - › Sannsynlighet for gjeldsforhandling eller konkurs større enn 50 %.
 - › At det av andre grunner anses som sannsynlig at kunden ikke vil overholde sine forpliktelser.

Oppfyllelse av ett eller flere av ovenstående kriterier medfører at engasjementet migrerer til risikoklasse J. Kunder med individuelle nedskrivninger eller kunder med nylig konstaterte tap migrerer til risikoklasse K.

Misligholdsdefinisjonen medfører videre at enhver misligholdsmerking som SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS (datterselskap) foretar på felles kunder, automatisk resulterer i misligholdsmerking i morbank (og vice versa), ref. kravene om «misligholdssmitte».

En videre konsekvens av misligholdsmerking er karenstid på misligholdte kunder, hvor misligholdsstatus opprettholdes i en viss periode etter at ovenstående kriterier for misligholdsmerking ikke lenger er gjeldende. Lengden på karenstiden avhenger av hvilket kriterium som ble oppfylt da kunden i utgangspunktet ble misligholdsmerket. Kunden kan også, i noen tilfeller, være i en prøveperiode i etterkant av utløpet av karenstiden. Terskelen for å misligholdsmerke

kunden på nytt i løpet av prøveperioden er lavere enn i forkant av opprinnelig mislighold.

SpareBank 1 Nord-Norge har egne rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer på personmarkedet og på bedriftsmarkedet. Rutinene beskriver hva som skal foretas i ulike faser av misligholdarbeidet, og hvem som er ansvarlig for de ulike delprosessene.

RESTRUKTURERTE ENGASJEMENT

Et engasjement ansees å være restrukturert dersom en prosess medfører endring av opprinnelig kredittavtale til gunst for kunden, og/eller med bedre betingelser enn andre kunder med tilsvarende risikoprofil ville fått, og endringen ikke ville ha blitt innvilget hvis kunden ikke var i finansielle problemer.

Typiske kjennetegn er vesentlige betalingslettelser i form av endringer i rentebetingelse og/eller avdragslettelser, konvertering av gjeld til andre finansielle instrumenter, samt gjeldsettergivelse.

NEDSKRIVNINGER/IFRS 9 (ECL)

BAKGRUNN

Etter tidligere regnskapsregler (IAS 39) skulle nedskrivninger for tap bare finne sted når det var objektive bevis for at en tapshendelse hadde inntruffet etter første gangs balanseføring («Incurred loss»). Etter implementering av IFRS 9 fra 01.01.2018 skal tapsavsetningene beregnes basert på forventet kreditttap («Expected Credit Loss» - ECL).

METODIKK

Generelt

For å beregne forventet kreditttap (ECL) benytter SpareBank 1 Nord-Norge en tapsmodell som er utviklet i samarbeid med de øvrige bankene i SpareBank 1-alliansen. Tapsmodellen er basert på bankens kredittmodeller (IRB), herunder estimerer for PD, LGD og EAD, og det er foretatt modelltilpasninger for å ivareta kravene i IFRS 9. Tilpasningene knytter seg blant annet til konjunkturelle egenskaper («*point in time*» kontra «*through the cycle*»). Videre har konsernet i 2024 foretatt enkelte oppdateringer i ECL-modellen. Disse endringene ble implementert fra og med 4. kvartal 2024. Endringene er basert på tilbakemeldinger fra eksterne revisor, intern revisor, erfaringer over tid, samt observert markedspraksis.

Tilordning til ulike trinn

Et sentralt prinsipp i tapsmodellen er at alle relevante engasjementer tilordnes til ulike trinn, herunder:

Trinn 1: Dette er startpunktet for alle finansielle eiendeler omfattet av tapsmodellen. Disse eiendelene får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. På dette trinnet ligger alle finansielle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller trinn 3.

Trinn 2: Dette trinnet tildeles finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis for mislighold eller tap. Forventet tap beregnes over lånets løpetid.

For å tilordne eiendeler til trinn 2 benyttes det ulike kriterier, herunder:

- Det viktigste kriteriet er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved førstegangsinnregning. En vesentlig økning i PD defineres som en økning på over 150 %. I tillegg må PD være høyere enn 0,60 % i etterkant av økning.
- Engasjementer der det har vært mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse tilordnes til trinn 2.
- Engasjementer som er underlagt særskilt overvåking («watchlist»), eller er gitt betalingslettelser («forbearance»), tilordnes til trinn 2.

Trinn 3: Alle finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis for mislighold eller tap på balansedagen, tildeles trinn 3. Forventet tap over lånets løpetid beregnes. Dette trinnet omfatter finansielle eiendeler som etter tidligere regelverk (IAS 39) ble definert som misligholdte og tapsnedskrevne engasjementer.

Positiv trinn-migrasjon

En eiendel tilordnes fra kategori 2 til kategori 1 når:

- Kunden har hatt en positiv utvikling i risiko, slik at økningen i kredittrisiko siden innvilgelse ikke lenger er vesentlig.
- Kunden fjernes fra «særskilt overvåking».
- Engasjementet blir restrukturert med vilkår som tar hensyn til forholdene som forårsaket at kunden ble satt til «særskilt overvåking».

En eiendel tilordnes fra kategori 3 til kategori 2 når:

- Det ikke lenger foreligger objektive bevis for mislighold eller tap, men økningen i kredittrisiko siden innvilgelse er fortsatt vesentlig. Tilordning til kategori 2 kan imidlertid ikke skje før karenperioden er over.

En eiendel tilordnes fra kategori 3 til kategori 1 når:

- Det ikke lenger foreligger objektive bevis for mislighold eller tap og økningen i kredittrisiko siden innvilgelse ikke lenger er vesentlig. Tilordning til kategori 1 kan imidlertid ikke skje før karenperioden er over.

Parameter- og scenariovurderinger

Andre sentrale drivere for tapsestimatene er:

- Forventet utvikling i PD og LGD i ulike scenarioer
- Scenariovekting

For å vurdere dette har banken etablert en komité som vurderer utviklingen i faktorer som global og nasjonal PMI, rentebaner, nasjonal og regional arbeidsledighet, kapasitetsutnyttelse og nasjonal og lokal utvikling i eiendomspriser mv.

De ulike makroøkonomiske scenarioene er:

- **Scenario 1:** Representerer det mest sannsynlige utfallet gitt nåværende makrosituasjon.
- **Scenario 2:** Representerer et utfall som er mer negativt enn scenario 1.
- **Scenario 3:** Representerer et utfall som er mer positivt enn scenario 1.

PRESENTASJON I REGNSKAPET

Tapsavsetninger på *bokførte utlån i balansen* er presentert som reduksjon av eiendelen. Tapsavsetninger på eiendeler som *ikke er bokført i balansen* er presentert som en økning i gjeld.

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning sett mot tidligere tapsavsetninger resultatføres. Verdiendringen, eller tap, er delt inn i følgende typer:

1. Periodens endring i tapsavsetninger (trinn 1-3)
2. Konstaterte tap
3. Inngang på tidligere avskrevne tap

Se årsrapport 2024 for nærmere beskrivelse.

5.6 IRB-SYSTEMET

IRB-systemet omfatter modeller, organisering, arbeids- og beslutningsprosesser, kontrollmekanismer, IT-systemer, rammeverk, interne retningslinjer og rutiner som er knyttet til klassifisering og kvantifisering av kredittrisiko.

Bruk av IRB-systemet betinger kvalitet, involvering, etterlevelse og transparens i hele verdikjeden. Dette innebærer robuste kvantitative metoder for måling av risiko, kvalitet i de administrative prosessene som frembringer data til de kvantitative metodene, og krav til at organisasjonen integrerer og benytter dataene i risikostyring på alle relevante nivåer.

MODELLUTVIKLING, KONTROLL OG ENDRINGER

SpareBank 1 Nord-Norge fikk i januar 2007 tillatelse til å benytte IRB-modeller for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. I februar 2015 fikk banken i tillegg godkjenning for å benytte avansert IRB-metode (A-IRB) for foretaksporteføljen. Modellene er utviklet i fellesskap i SpareBank 1-alliansen, med alliansens felles Kompetansesenter for kredittmodeller (KFK) som førende for modellutvikling.

SpareBank 1 Nord-Norge, ved styret, har et selvstendig ansvar for å sikre at IRB-systemet benyttes og etterleves i henhold til gjeldende regelverk og vilkårene i IRB-tillatelsen. For å sikre at modellene er tilstrekkelig presise, samt at de anvendes som forutsatt, kontrolleres og valideres IRB-systemet løpende (kvantitativt og kvalitativt). Alle modellendringer vedtas av styret, og implementeres av avdeling for risikostyring. Konsernets valideringsprosess er nærmere beskrevet i et eget kapittel nedenfor.

Internrevisor reviderer, på oppdrag fra styret, IRB-systemet regelmessig og minimum årlig. Revisjonen innbefatter både kvantitativ validering og kvalitativ validering. Formålet med revisjonen er å gi styret og ledelsen en uavhengig og nøytral vurdering av IRB-systemet. I tillegg gir internrevisjonen innspill til forbedringer knyttet til IRB-systemet.

I 2022 trådte nye retningslinjer fra EBA på IRB-området i kraft. Banken har de siste årene arbeidet med å oppdatere IRB-modellene og valideringsrammeverket mv. i tråd med de nye retningslinjene, og sendte i juni 2021 inn søknad til Finanstilsynet vedrørende dette. Prosessen er fortsatt pågående.

KREDITTMODELLER

SpareBank 1 Nord-Norge benytter egenutviklede modeller for å estimere misligholdssannsynlighet (PD), eksponering ved mislighold (EAD), tapsgrad ved mislighold (LGD), forventet tap (EL) og uventet tap/risikojustert kapital (UL). Kredittmodellene benyttes for risikoklassifisering, porteføljestyling og beregning av kapitalbehov mv. Risikoklassifiseringssystemet beregner kredittrisiko i låneporteføljen på enkeltkontonivå, og systemet er hovedsakelig basert på komponentene i figuren nedenfor.

Figur 8 - Hovedkomponenter i risikoklassifiseringssystemet.

MISLIGHOLDSSANNSYNLIGHET - PD (PROBABILITY OF DEFAULT)

Misligholdssannsynlighet (PD) er sannsynligheten for at en kunde misligholder sine forpliktelser i løpet av en 12 måneders periode. Et engasjement anses som misligholdt dersom ett av kriteriene for mislighold, som beskrevet i eget kapittel ovenfor, er oppfylt. Engasjementene klassifiseres i risikoklasser ut fra misligholdssannsynligheten.

Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, samt ikke-finansielle variabler, som atferd og alder. Engasjementene klassifiseres deretter i risikoklasser utfra anslått misligholdssannsynlighet, hvor risikoklassene A-I er for friske kunder, og risikoklasse J/K er for kunder med misligholdte eller individuelt nedskrevne engasjement (Tabell 4).

PD-modellene til SpareBank 1 er kalibrert mot langsiktig utfall, med et samlet misligholdsnivå som skal reflektere misligholdet over en økonomisk syklus med både normale år og kriseår.

Tabell 4 - PD-nivå for risikoklasser.

Risiko-klasse	PD-intervall	Rating S&P	Rating Moody's
A	< 0,00 % - 0,10 %]	AAA - A-	Aaa A3
B	< 0,10 % - 0,25 %]	BBB+ BBB	Baa1 Baa2
C	< 0,25 % - 0,50 %]	BBB-	Baa3
D	< 0,50 % - 0,75 %]	BB+	Ba1
E	< 0,75 % - 1,25 %]	BB	Ba2
F	< 1,25 % - 2,50 %]	BB-	Ba3
G	< 2,5 % - 5,00 %]	B+	B1
H	< 5,00 % - 10,00 %]	B	B2
I	< 10,0 % - 99,99 %]	B- CCC/C	B3 Caa3/C
J	100 %		
K	100 % individuell tapsavsetning/konstaterte tap		

EKSPONERING VED MISLIGHOLD - EAD (EXPOSURE AT DEFAULT)

Eksponering ved mislighold (EAD) defineres som eksponeringen banken har til en kunde ved et eventuelt fremtidig mislighold. Kredittkonverteringsfaktoren, KF, defineres som andelen av ubenyttet ramme som vil være trukket og utestående på det tidspunktet kunden går i mislighold. For personmarkedet benyttes en KF på 100 % for trekkrettigheter, hvilket betyr at det forutsettes at eksisterende ubenyttede rammer er fullt trukket opp ved mislighold. For kredittrammer i

bedriftsmarkedssegmentet benyttes ulike konverteringsfaktorer.

TAPSGRAD VED MISLIGHOLD - LGD (LOSS GIVEN DEFAULT)

Tapsgrad ved mislighold (LGD) angir det forventede tapet som kan oppstå dersom kunden misligholder sine forpliktelser. LGD-modellen tar hensyn til blant annet realisasjonsverdien av de sikkerheter kunden har avgitt. Det potensielle tapet som modellen beregner er et anslag for potensielt tap i en kraftig lavkonjunktur («downturn»).

LGD-beregninger for boliglån er regulert gjennom LGD-gulvet og Finanstilsynets referansemodell, herunder:

- Gjennomsnittlig LGD for bankens portefølje skal ikke være lavere enn gjennomsnittlig LGD fra Finanstilsynets LGD-modell.
- EAD-vektet gjennomsnittlig LGD for boliglånsporteføljen skal være minst 20 %.

FORVENTET TAP - EL (EXPECTED LOSS)

Forventet tap (EL) er det beløpet banken statistisk sett må forvente å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Forventet tap er produktet av PD, EAD og LGD.

UVENTET TAP/RISIKOJUSTERT KAPITAL - UL (UNEXPECTED LOSS)

Uventet tap/risikojustert kapital angir tap utover det forventede tapet (EL, ref. ovenfor). Parameteren beskriver hvor mye kapital som er nødvendig for å absorbere et uventet tap. Risikojustert kapital beregnes med et konfidensnivå på 99,9 %.

VALIDERING

Konsernet har utviklet en prosess for løpende videreutvikling og etterprøving av IRB-systemet. Formålet med valideringsprosessen er å sikre at:

1. IRB-systemet er tilpasset porteføljene det anvendes på.
2. Forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige.
3. IRB-systemet måler det som det er tiltenkt å måle.
4. IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstaking.

Valideringsprosessen består av to hovedområder: *Kvantitativ validering* og *kvalitativ validering*. Førstnevnte benytter empiriske data, og omfatter alle valideringsaktiviteter tilknyttet beregning av statistiske parametere for kredittmodellene. Dette innebærer blant annet benchmarking, backtesting og evaluering av diskriminerende egenskaper, og skal sikre at benyttede estimer holder tilstrekkelig nivå og kvalitet. Den kvalitative valideringen har som mål å kontrollere og kvalitetssikre anvendelsen av IRB-systemet i organisasjonen. Kvalitativ validering undersøker blant annet om modellene anvendes i henhold til anvendelseskravene, om utarbeidet retningslinjer er adekvate, samt at etterlevelse av disse er tilfredsstillende.

Valideringsprosessen koordineres av avdeling for risikostyring. Resultatene fra valideringsprosessen oppsummeres årlig i en rapport til styret og danner grunnlaget for styrets vurdering av IRB-systemet.

Bankene i SpareBank 1-alliansen benytter «data pools», der datagrunnlaget for valideringen består av data både på alliansenivå og banknivå. Dette datagrunnlaget benyttes som utgangspunkt i bankenes kvantitative validering av IRB-modellene. Den kvantitative valideringen gjennomføres av valideringsansvarlige i avdeling for risikostyring. Den kvalitative valideringen utføres parallelt av, primært, Kredittavdelingen. Valideringsansvarlige utarbeider en samlet valideringsrapport som inkluderer begge hovedområder som fremlegges styringsforum for risiko- og kapitalstyring (RIKAP). Nevnte forum, i samarbeid med valideringsansvarlige, anbefaler eventuelle endringer på bakgrunn av valideringsresultatene. Anbefalte endringer fra RIKAP behandles og vedtas av styret.

KVALITATIV VALIDERING

Helt konkret skal den kvalitative valideringen gi svar på følgende spørsmål:

- Hvordan anvendes IRB-systemet i SpareBank 1 Nord-Norge?
- Hvordan etterleves IRB-systemet i SpareBank 1 Nord-Norge?
- Er det behov for å iverksette tiltak? Og i så tilfelle: Hvilke?

I den kvalitative valideringen kontrolleres en rekke områder for å kvalitetssikre anvendelsen og

etterlevelsen av IRB-systemet. Områder for kvalitativ validering er som følger⁷:

- Anvendelse av IRB-systemet ved beregning av regulatorisk kapitalkrav.
- IRB-systemets hensiktsmessighet for beregning av regulatorisk kapitalkrav.
- IRB-systemets integrasjon i konsernets rammeverk for styring og kontroll.
- IRB-systemets integrasjon i kredittprosesser (innvilgelse, oppfølging og avvikling).
- Etterlevelse av styrende dokumenter på IRB-området.
- Kapasitet og kompetanse i organisasjonen knyttet til IRB.
- IRB-systemets brukeraksept i organisasjonen
- Håndtering av regulatoriske endringer på IRB-området.
- Vurdering av kompletthet i risikovurderingen
- Stikkprøver av kredittsaker.

Siste valideringsrapport viser at IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at systemet danner grunnlaget for bankens risikovurderinger og risikostyring.

KVANTITATIV VALIDERING

I den kvantitative valideringen valideres modellene for PD, EAD, LGD og EL i henhold til regulatoriske krav. For hver enkel modell foretas det en vurdering av datagrunnlaget, modellenes diskriminerende egenskaper, modellenes treffsikkerhet og stabiliteten i estimatene.

Det foretas en gjennomgang av datagrunnlaget for de ulike modellene for å vurdere om dataene valideringen bygger på er av tilfredsstillende kvalitet. Grunnlaget skal være representativ for SpareBank 1 Nord-Norges portefølje. Kravet om tilfredsstillende kvalitet innebærer at datagrunnlaget har en kvalitet som gjør det mulig å sammenligne estimerte verdier med faktiske utfall.

I valideringen av modellenes diskriminerende egenskaper etterprøves modellenes evne til å skille mellom sterke og svake kunder over tid og over ulike segment. Rangeringsevnen til PD-modellen testes ved å analysere om faktisk mislighold blant kunder med lav misligholdssannsynlighet er lavere enn misligholdsnivået blant kunder med høyere misligholdssannsynlighet. For LGD-modellen foretas det analyser av modellens evne til å skille mellom kunder med høy og lav tapsgrad. Videre testes også EAD-modellens evne til

å rangere kunder med høyest og lavest konverteringsfaktor. EAD-modellen for personmarkedet benytter konverteringsfaktor 1, og rangerer derfor ikke på ulike kunder. Rangeringsevnen testes dermed kun for bedriftsmarkedets EAD-modell.

I valideringen av modellenes treffsikkerhet undersøkes det om modellene er kalibrert på riktig nivå. Dette innebærer å vurdere om modellenes estimater samsvarer med faktiske utfall, innenfor ulike kategorier og totalt sett. Modellene skal bidra til økt kunnskap om det absolutte nivået på kredittrisiko, noe som er viktig for at modellene skal kunne brukes til å styre og kontrollere risikoen.

Siste valideringsrapport, for utfallsåret 2023, viser at datagrunnlaget til de ulike modellene er av tilstrekkelig kvalitet. Eventuelle usikkerheter i datagrunnlaget tas høyde for gjennom sikkerhetsmarginer.

PD-modellene for både person- og bedriftsmarkedet har tilfredsstillende diskriminerende egenskaper. For bedriftsmarkedets LGD-modell er rangeringsevnen utfordrende å vurdere som følge av manglende eller få realisasjoner i de beste LGD-klassene. EAD-modellen for bedriftsmarkedet er finmasket, og det er foretatt justeringer for å styrke diskrimineringssevnen. I vurderingen av nivå på LGD-modell og EAD-modell er kravet om estimater for alvorlig lavkonjunktur spesielt viktig. EAD-modellene for rammelån vurderes nivåmessig å oppfylle dette kravet. LGD-modellene vurderes overordnet å gi tilfredsstillende resultater. Valideringsprosessen i 2024, for utfallsåret 2023, avdekket ingen behov for å gjøre endringer eller justeringer i eksisterende kredittmodeller.

Overordnede observasjoner av estimater og utfall for nevnte modeller er presentert i det følgende.

PD-modeller

BM

Normalscorede kunder er bedriftskunder som scores på ordinært regnskap. PD-utviklingen viser fallende trend over en lengre periode. Fra 2018 har PD-nivået imidlertid flatet ut, og er på et relativt stabilt nivå. Observerte misligholdsrater (DR) har tilsvarende fallende trend, men stiger i perioden 2018-2020, før nivået igjen faller svakt fram mot utløpet av 2022. I perioden januar 2015 til desember 2023 er gjennomsnittlig PD 2,30 %, mot DR på 1,66 %, en margin på 0,64 prosentpoeng. Det benyttes egne scoringsmodeller for nyetablerte selskap,

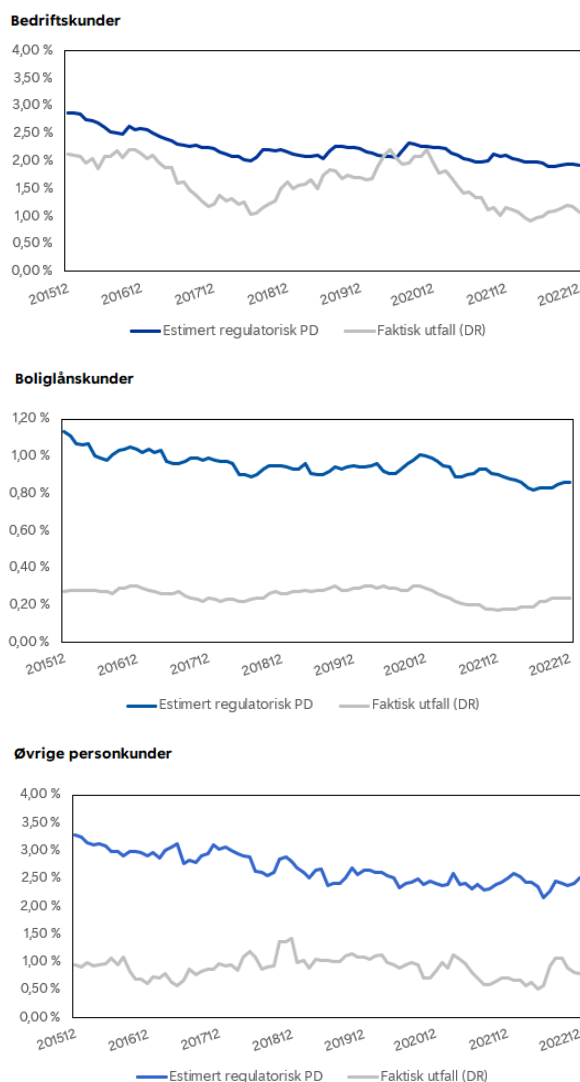
⁷ Metodikk for kvalitativ validering er oppdatert i henhold til nye retningslinjer fra EBA, og er under implementering.

og for selskap som ikke utarbeider regnskap. For nyetablerte selskap er gjennomsnittlig DR de siste syv år 2,23 % mot PD på 5 %. Gjennomsnittlig DR de siste syv år for kunder som ikke utarbeider regnskap er 0,86 % mot PD på 4 %. Begge kundegruppene utgjør en svært liten andel av totalporteføljen.

PM

PD-nivået for boliglånskunder er delvis styrt av Finanstilsynets krav. Det er gode marginer mellom estimerte verdier og faktisk utfall for hele perioden. Gjennomsnittlig regulatorisk estimert PD for boliglånskunder (0,95 %) de siste syv år er 3,8 ganger høyere enn tilsvarende DR (0,25 %). Forholdstallet mellom PD og DR i samme tidsperiode for øvrige personkunder er 3,0 ganger.

Figur 9 - PD og DR: Normalscorede BM-kunder (topp), boliglånskunder (midten), øvrige personkunder (bunn).

EAD-modeller

Figuren nedenfor viser årlig gjennomsnitt av forholdstallet observert/estimert konverteringsfaktor (KF) for beregning av EAD. For rammelån er det ofte svært få observasjoner. Dette er et resultat av at det er få mislighold, og forutsetningen om at engasjementer som inngår i målingen av observert KF kun kan inneholde de med uendret kredittramme ved inngang til mislighold. Forutsetningen utelukker dermed engasjementer der rammene er redusert før inngang til mislighold, noe som er et vanlig tiltak i porteføljestyringsarbeidet.

Forholdstallet observert/estimert for 2022 for BM og PM er på henholdsvis 50 % og 62 %. Totalt for perioden 2016-2022 er det gjennomsnittlige forholdstallet på 63 % for BM og 65 % for PM. Totalt sett vurderes KF-estimaten som forsvarlige.

LGD-modeller

Figuren nedenfor viser estimert tapsgrad (LGD) og realisert tapsgrad (LGD) for henholdsvis personmarkedets boliglånsportefølje og bedriftsmarkedet i perioden januar 2009 til desember 2023. Estimaten er basert på kunder som gikk i mislighold, og er normalt høyere enn for porteføljen totalt (*med andre ord inkludert kunder som ikke har gått i mislighold*).

Grafen for personmarkedsmodellen viser LGD-estimatene etter tilpasninger til kravene fra Finanstilsynet. Disse kravene løfter LGD-estimatet i henhold til referansemодellen.

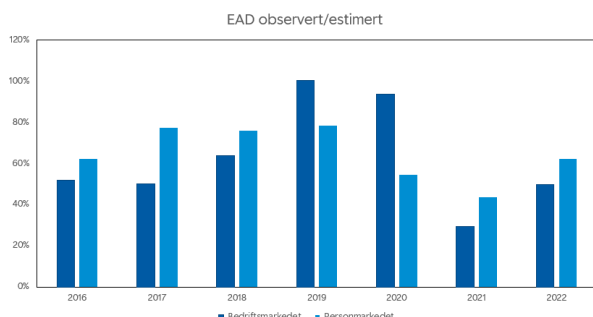
For BM er gjennomsnittlig *estimert* LGD i perioden på 36,5 %, 2,5 ganger høyere enn gjennomsnittlig *observert* LGD på 14,5 %. Estimert LGD er relativt stabil i de første årene av valideringsperioden, men nivået har fallende trend fra 2016, før det øker noe i 2023. Utviklingen i observert LGD følger estimert LGD i starten av perioden, men faller mot slutten av perioden.

For PM er gjennomsnittlig estimert nivå i perioden (32,5 %) 3,8 ganger gjennomsnittlig observert nivå (8,5 %). Utviklingen i estimert og observert LGD viser fallende trend fra 2017-2021 før de flater ut mot slutten av perioden.

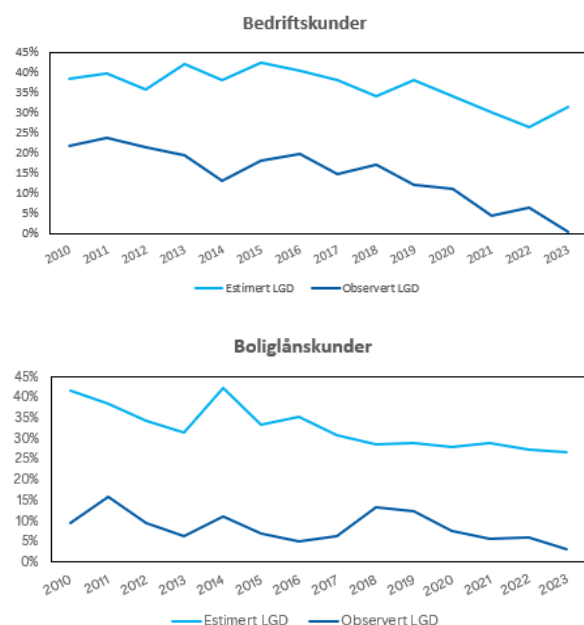
Den realiserte tapsgraden ligger til dels vesentlig lavere enn estimatene for begge modellene. A-IRB-kravet til LGD-modellene er som kjent at de skal estimere for alvorlig lavkonjunktur, og det bør derfor være en margin mellom estimert og realisert tapsgrad i perioden. Det er gode marginer mellom estimert og observert LGD for

både BM og PM, og overordnet LGD-nivå vurderes som tilstrekkelig.

Figur 10 - Årlig gjennomsnitt av forholdstallet observert/estimert konverteringsfaktor.

Figur 11 - Estimert og observert LGD for bedrifts- og boliglånskunder.

5.7 STANDARDMETODEN

SpareBank 1 Nord-Norge benytter standardmetoden (SA) for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko i enkelte delpor porteføljer. Dette innbefatter stater og sentralbanker, institusjoner, lag og foreninger og borettslag. RWA for kredittrisiko, ved bruk av SA, var 23,7 MRDNOK ved utgangen av 2024.

5.8 KAPITALKRAV FOR KREDITTRISIKO

Konsernets samlede beregningsgrunnlag for kredittrisiko var ved utgangen av 2024 på 74,0 MRDNOK, og medførte et kapitalkrav før bufferkrav

(8 %) på 5,9 MRDNOK. Til sammenligning utgjorde beregningsgrunnlaget og kapitalkravet for kredittrisiko henholdsvis 69,6 MRDNOK og 5,6 MRDNOK ved utgangen av 2023.

I beregningen av kapitaldekning gjelder ikke samme regelverk for konsolidering av tilknyttede- og felleskontrollerte selskaper som for regnskapet. Kapitaldekningsmessig er konsernet underlagt reglene om vesentlige og ikke-vesentlige eierandeler i finansiell sektor. Dette medfører at eksponeringer i selskaper i finansiell sektor hvor konsernets eierandel overstiger 20 %, proporsjonalt konsolideres. Dersom eierandelen overstiger 50 % konsolideres selskapet fullt ut. Videre skal eierandeler i finansforetak, som er en del av en såkalt «samarbeidende gruppe», konsolideres uavhengig av størrelsen på eierandelen.

Banken har eierandeler under 20 % i SpareBank 1 Næringskreditt, SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Kreditt. Dette er selskaper som inngår i en «samarbeidende gruppe», og som konsolideres proporsjonalt i kapitaldekningen. Videre eier banken 9,99 % i BN Bank. Det er SpareBank 1 Nord-Norge sin vurdering at bankens eierskap i BN Bank ikke omfattes av bestemmelsene om «samarbeidende gruppe». Banken har likevel, etter dialog med Finanstilsynet, besluttet å proporsjonalt konsolidere også BN Bank. Regnskapsmessig konsolideres ovennevnte selskaper *ikke*, og kreditteksponeringer i disse selskapene er således ikke inkludert i brutto utlån i regnskapet. Tabell 5 viser beregningsgrunnlaget for kredittrisiko, etter IRB-metoden og standardmetoden.

5.9 MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER

Motpartsrisiko er risiko knyttet til at motparter ikke klarer å innfri sine kontraktuelle forpliktelser til angitt tid. Risikoen oppstår ved handel i finansielle instrumenter, hvor handelen utføres ved individuelle kontrakter mellom to motparter (OTC).

SNN er definert som kategori 3-bank med hensyn til clearing av derivater (EMIR). Sikkerhetsstillelse for derivateksponering reguleres i CSA (Credit Support Annex), som er tillegg til de standardiserte avtalene mellom konsernet og motpartsbankene (ISDA Master Agreement). Det foreligger ikke krav om ekstra sikkerhetsstillelse dersom bankens kredittrating nedgraderes.

Prinsipper for styring av kontroll av motpartsrisiko fremgår av *policy for markedsrisiko*. Banken anvender standardmetode for motpartsrisiko (SA-CCR) for

beregning av EAD og kapitalkrav. Videre beregnes det særskilt kapitalkrav for risiko knyttet til svekket kredittverdighet (CVA) hos motparter i derivatkontrakter.

Konsernets motpartsrisiko styres, overvåkes og rapporteres gjennom daglig oppfølging av eksponering sett opp mot rammer og innvilgede kredittlinjer fastsatt av styret, samt løpende oppfølging av sikkerhetsstillelse. I førstelinje utfører Treasury og SpareBank 1 Markets derivattransaksjoner, som bokføres og overvåkes av Driftsstøtte kapitalmarked. Avdeling for risikostyring har ansvaret for løpende uavhengig overvåking og rapportering av bankens risikoeksponering.

Tabell 5 - Beregningsgrunnlag for kredittrisiko 31.12.2024 (inkludert motpartsrisiko).

Beløp i million kroner	Engasjements- størrelse	EAD	Beregnings- grunnlag	Risikovekt
Foretak - IRB				
SMB	10 544	9 866	5 878	59,6 %
Spesialiserte foretak	36 967	36 145	19 476	53,9 %
Øvrige	2 347	2 197	909	41,4 %
Sum foretak IRB	49 857	48 208	26 263	54,5 %
Massemarked - IRB				
Eiendomsengasjementer- SMB	3 450	3 446	941	27,3 %
Eiendomsengasjementer-ikke-SMB	98 057	98 055	21 969	22,4 %
Øvrige SMB	212	207	76	36,7 %
Øvrige ikke-SMB	2 219	2 219	1 060	47,8 %
Sum massemarked IRB	103 939	103 927	24 046	23,1 %
Egenkapitalposisjoner	-	-	-	NA
Sum foretak og massemarked-IRB og egenkapitalposisjoner	153 796	152 135	50 308	33,1 %
Standardmetoden	64 169	63 995	23 650	43,5 %

6 MARKEDSRISIKO

6.1 DEFINISJON

Markedsrisiko defineres som risiko for verdiendringer på eiendeler/finansielle posisjoner som følge av endringer i markedsverdi, herunder endringer i priser på obligasjoner/sertifikater, rentenivå, aksje- og valutakurser samt eiendom.

6.2 STYRING OG KONTROLL

Bankens retningslinjer for styring og kontroll av markedsrisiko er definert i *policy for markedsrisiko*. Dette er en operasjonalisering av bankens risikostrategi, og omhandler retningslinjer og risikorammer for all aktivitet knyttet til kapitalmarkedsområdet. Policyen revideres og vedtas av styret minimum på årlig basis.

I policyen fremkommer fullmaktstruktur for posisjons- og handlerammer, delegert fra konsernsjef til øvrige og relevante deler av administrasjonen. Størrelse på rammer og måltall fastsettes i henhold til konsernets risikostrategi, og utformes på bakgrunn av stresstester og analyser av eksponeringsbehov samt markedsbevegelser.

Bankens risikoeksponering styres, overvåkes og rapporteres opp mot vedtatte rammer og måltall gjennom kontinuerlig oppfølging. Avdeling for risikostyring har ansvaret for den løpende, uavhengige overvåkingen av konsernets markedsrisiko, og for uavhengig rapportering både internt og eksternt.

Styringsforum for risiko- og kapitalstyring (RIKAP) gjennomgår minimum månedlig status på markedsrisiko, herunder rammeutnyttelse og resultatutvikling i porteføljer mv.

6.3 RISIKOVILJE

Konsernets kvalitative risikovilje på området er lav til moderat. Risikoviljen er operasjonalisert gjennom risikoramme for samlet markedsrisikoeksponering, og fastsettes «bottom-up» av underordnede risikotyper i tråd med Finanstilsynets markedsrisikomodul.

6.4 RISIKOEKSPONERING

Konsernets eksponering mot markedsrisiko relateres hovedsakelig til aktiviteter som understøtter bankens kjernevirksomhet. Det tas ikke posisjoner i verdipapirer og finansielle instrumenter med henblikk om videresalg eller for, på kort sikt, å dra fordel av pris- eller rentevariasjoner. Konsernets tilnærming for estimering av risikoeksponering følger Finanstilsynets modul for markedsrisiko.

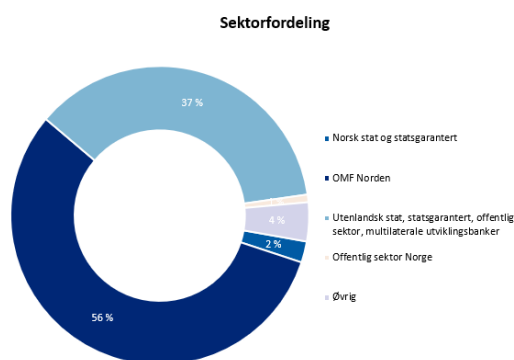
AKSJERISIKO

Aksjerisiko består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende aktivum. Konsernets er eksponert for aksjerisiko gjennom langsiktige posisjoner i bankporteføljen. For detaljert informasjon om investeringer i aksjer vises det til note 29 i årsregnskapet for 2024.

KREDITTPREADRISIKO

Kredittspreadrisiko er risiko for tap som følge av endring i markedsverdi på obligasjoner, sertifikater og eventuelle kreditderivater som følge av endringer i kredittspreader. Konsernets eksponering for kredittspreadrisiko er knyttet til daglig likviditetsstyring og forvaltning av obligasjoner og sertifikater i bankporteføljen. Ved utgangen av 2024 var markedsverdi på bankporteføljen 19,3 MRDNOK.

Figur 12 - Andel eksponering per sektor i bankporteføljen.

RENTERISIKO

Renterisiko defineres som risikoen for tap som følge av en endring i markedsrentene. Konsernet beregner renterisiko ved å analysere effekten av renteendringer, som effekt på økonomisk verdi (EVE) og netto renteinntekter (NII)⁸.

Det skilles mellom renterisiko som oppstår som følge av bankaktiviteter og handelsaktiviteter. Treasury forvalter risiko knyttet til bankaktiviteter, herunder innskudd, utlån, kapitalmarkedsfinansiering og rentebærende porteføljer. Handelsaktivitetene er kunderelaterte, og omfatter rente- og valutasikringer for kunder. Banken har utkontraktert håndtering av overnevnte til SpareBank 1 Markets, som opererer innenfor strenge rammer.

Banken utfører derivatforretninger for å avdekke og redusere renterisiko. Det gjøres basiswapper og renteswapper, hvor sikringsforretningene utføres mot anerkjente finansinstitusjoner. Banken benytter sikringsbokføring på alle innlån med fastrente.

I vedtatt risikoramme for renterisiko (EVE), inngår aktiva og passiva målt til virkelig verdi, samt balanseposter som bokføres ved bruk av virkelig verdisikring, for å hensynta umiddelbare regnskapseffekter ved renteendringer. Risikorammen utgjør 100 MNOK, samlet for bank- og handelsaktiviteter, dekomponert på porteføljer og løpetider, ved rentesjokk på +/- 2 prosentpoeng.

Tabell 6 - Største tapspotensiale for renterisiko, målt mot risikoramme. Denominert i MNOK.

Dato	Opptil 1 md.	Fra 1 md. til og med 3 md.	Fra 3 md. til og med 1 år	Fra 1 år til og med 5 år	Over 5 år	Total
Mar. 24	-21	-31	6	-6	-1	-54
Jun. 24	-21	-30	-1	1	-5	-56
Sep. 24	-23	-28	7	-19	-1	-63
Des. 24	-22	-27	1	-6	-1	-54

I tillegg overvåkes renterisiko (EVE), for samtlige rentesensitive balanseposter, i 6 ulike stressscenarioer⁹. For utlåns- og innskuddsprodukter, som er bokført til amortisert kost, har majoriteten pt-betingelser («*pro tempore*»). Gjennomslagsgraden for renteendringer i Norge er høy, og det impliserer høy sannsynlighet for reprising ved endringer i styringsrenten. Øvrige utlåns- og innskuddsprodukter med flytende betingelser har

hovedsakelig 3mN som underliggende referanserate. For innskudd uten avtalt løpetid er vektet gjennomsnitt og lengste rentebindingstid henholdsvis 6 uker og 13 uker. Ved førtidig innfrielse av fastrenteprodukter vil kostnader relatert til overkurs belastes til kunde.

Det er etablert tett styring og kontroll av renterisiko, målt som netto renteinntekter (NII), ved rentesjokk på to prosentpoeng. Banken overvåker utviklingen i markedsrenter og balansesammensetning og agerer basert på prognostisert effekt på netto renteinntekter. Banken har begrenset mismatch mellom renteinntekter og rentekostnader relatert til utvikling i Nibor. Potensielle negative Nibor-effekter motvirkes gjennom endring av renter på utlån og innskudd i henhold til etablert praksis og forretningsmessige vurderinger.

VALUTARISIKO

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg tap som følge av endringer i valutakursene. Risikoen oppstår gjennom mismatch mellom eiendeler og forpliktelser i respektive valutaer. Ved utgangen av 2024 var konsernets netto valutaposisjon på 31,3 MNOK (lang posisjon), hvor EUR utgjorde den største eksponeringen i enkeltvaluta på 12,1 MNOK. For adekvat styring og kontroll foreligger risikoramme for valutaeksponering både på aggregert nivå og for enkeltvaluta.

EIENDOMSRISIKO

Eiendomsrisiko består av markedsrisiko knyttet til posisjoner og direkte eierskap i eiendom, inkludert egne eide forretningslokaler, eiendomsselskaper, overtatte kredittengasjement og eierandeler i eiendomsfond. Konsernets eiendomsrisiko består i all hovedsak av eget forretningsbygg («Rødbanken») som indirekte eies gjennom to av bankens heleide datterselskaper. For detaljert informasjon om konsernets eiendommer vises det til note 30 og 31 i årsregnskapet for 2024.

⁸ Banken følger opp EVE på daglig basis og NII månedlig/ ved behov.

⁹ I tråd med EBA/RTS/2022/10.

7 LIKVIDITETSRISIKO

7.1 DEFINISJON

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at konsernet ikke er i stand til å kunne innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at konsernet ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden ved dette øker betydelig.

7.2 STYRING OG KONTROLL

Bankens retningslinjer for styring og kontroll av likviditetsrisiko fremgår av *policy for likviditetsrisiko*. Policyen er en operasjonalisering av bankens risikostrategi, og omhandler rammer, retningslinjer og mål for styring av likviditetsrisiko. Policyen oppdateres og vedtas av styret årlig, eller oftere ved behov.

I policy for likviditetsrisiko fremkommer fullmakt- og rapporteringsstruktur i henhold til regulatoriske krav og forventninger, delegert fra konsernsjef til øvrige og relevante deler av administrasjonen. Størrelse på rammer og måltall fastsettes i henhold til konsernets risikostrategi, og utformes på bakgrunn av stresstester og analyser av likviditets- og finansieringsbehov samt markedsbevegelser.

Bankens risikoeksponering styres, overvåkes og rapporteres gjennom daglig oppfølging av eksponering sett opp mot rammer og måltall samt utvikling i markedet. Treasury er ansvarlig for daglig likviditetsstyring, og utarbeider prognoser for likviditet og finansiering, herunder blant annet LCR og NSFR, i tråd med gjeldende risikorammer og måltall vedtatt av styret. Avdeling for risikostyring har ansvaret for den løpende, uavhengige overvåkingen av konsernets likviditetsrisiko, og for uavhengig rapportering både internt og eksternt.

Styringsforum for risiko- og kapitalstyring (RIKAP) gjennomgår, minimum månedlig, status på likviditetsrisiko, herunder rammeutnyttelse, balanse-sammensetning og finansieringsstruktur mv.

7.3 RISIKOVILJE

Konsernets kvalitative risikovilje på området er definert som lav, og skal baseres på følgende hovedprinsipper:

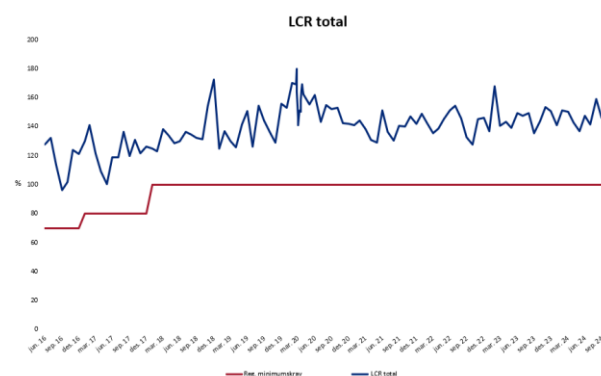
- Konsernet skal ha lav likviditets- og finansieringsrisiko både på sumnivå og knyttet til enkeltområder.
- Konsernet skal ha fokus på kjernevirksomheten.
- Regulatoriske krav skal til enhver tid etterleves.
- Risikoeksponeringen på området skal ikke gi grunnlag for forverret kredittrating eller markedstilgang.
- Konsernet skal optimalisere forholdet mellom risiko og lønnsomhet i et langsiktig perspektiv.

Risikoviljen er nærmere operasjonalisert gjennom rammer og måltall for likviditetsrisiko, og følger anbefalingene i Finanstilsynet likviditetsrisikomodul.

7.4 RISIKOEKSPONERING

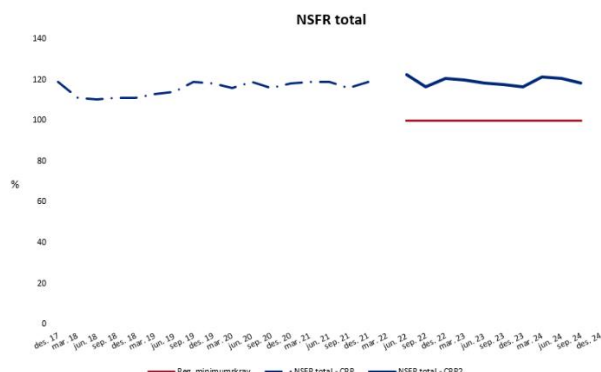
Det kortsiktige likviditetsrisikomålet, LCR (Liquidity Coverage Ratio), stiller krav til at banken har likvide eiendeler som tilsvarer netto likviditetsutgang i en stressituasjon i penge- og kapitalmarkedene 30 dager frem i tid. Ved utgangen av 2024 var LCR total 146,8 %, og gjennomsnittlig LCR total i året var 148,9 %. Regulatorisk minstekrav på 100 % etterleves med en buffer.

Figur 13 – Historisk utvikling i LCR total mot regulatorisk minstekrav.

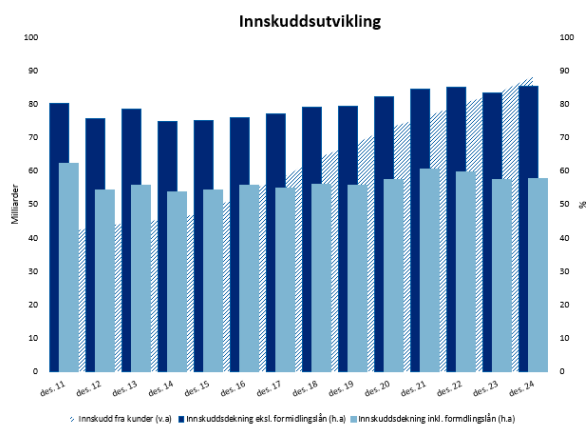
Det langsiktige likviditetsrisikomålet, NSFR (Net Stable Funding Ratio), viser andelen mindre likvide eiendeler som må finansieres med stabile innlånskilder. Ved utgangen av 2024 var NSFR total 119,8 %, hvorav gjennomsnittlig NSFR total i 2024 var 120,0 %. Regulatorisk minstekrav på 100 % etterleves med en buffer.

Figur 14 - Historisk utvikling i NSFR total. Regulatorisk krav ble først gjeldende 01. juni 2022.

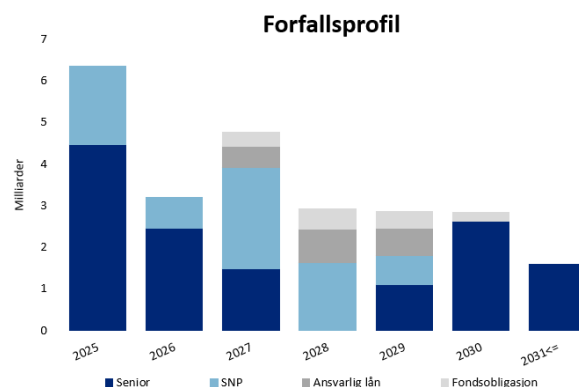
Innskudd utgjør bankens viktigste finansieringskilde, og bidrar til å redusere bankens refinansieringsrisiko i en krisesituasjon med begrenset tilgang på ekstern finansiering. Ved utgangen av 2024 utgjør innskudd fra kunder 88,4 MRDNOK, en økning på ca. 5 MRDNOK de siste 12 månedene. Innskuddsdekningen var henholdsvis 85,4 % og 58,2 %, ekskludert og inkludert overførte lån til OMF foretak. Banken har over tid hatt høy innskuddsdekning sammenlignet med peers. Figuren nedenfor underbygger at bankens innskuddsdekning har vært stabil over flere år.

Figur 15 - Historisk utvikling i innskudd fra kunder og konsernets innskuddsdekning.

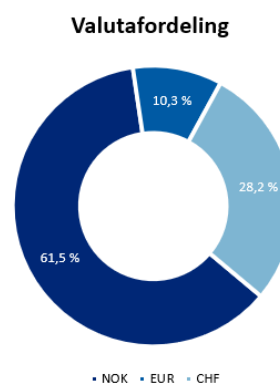

Bankens verdipapirgjeld er diversifisert både med hensyn til gjeldsinstrumenter, gjenstående løpetid og valuta. Ved utgangen av 2024 har banken utstedt 24,5 MRDNOK i verdipapirgjeld¹⁰. Andel verdipapirgjeld med løpetid over ett år utgjorde 69,9 % av samlet verdipapirgjeld, og har gjennomsnittlig løpetid på 3,7 år.

Figur 16 – Forfallsprofil på verdipapirgjeld.

Figur 17 – Verdipapirgjeld fordelt på valutatype.

Det gjennomføres regelmessig stresstester av konsernets likviditets- og finansieringsbehov samt balansesammensetning. Styret godkjenner årlig forutsetningene i stresstesten, og det er vedtatt at banken skal, til enhver tid, ha tilstrekkelig likviditetsbuffer til å opprettholde utlånsvekst, til tross for at markedet for ekstern finansiering bortfaller i 12 måneder. Ved utgangen av 2024 tilsier resultatene fra stresstesten at bankens likviditetsbuffer er tilstrekkelig til å håndtere en stor krise, i bank og markedet, hvor effekten av et 30 prosent boligprisfall er hensyntatt.

¹⁰ Inkluderer seniorobligasjoner (SP), ansvarlig lån (SUBORD), fondsobligasjoner (FONDS) og senior etterstilt gjeld (SNP).

8 OPERASJONELL RISIKO

8.1 DEFINISJON

Operasjonell risiko defineres som risiko for at mennesker, prosesser, systemer eller eksterne hendelser hindrer konsernets evne til å oppfylle sine mål. Operasjonell risiko er en funksjon av prosessdesign, interne kontroller, ansattes adferd, foretakets tilsyn med tredjeparter, fysisk sikkerhet, samt krise- og kontinuitetsplanlegging.

Operasjonell risiko er et omfattende risikoområde, og inkluderer blant annet:

1. **Teknologirisiko:** Risikoen for at IT-prosesser, sikkerhet, stabilitet, kapasitet og ytelse truer kjernevirksomheten. Risikoeksponeringen er en funksjon av teknologi-infrastrukturens robusthet mot eksterne trusler, samt konsernets planlegging og utførelse av krise- og kontinuitetsrammeverket mv. Teknologirisiko inkluderer systemers evne til å møte brukerens krav til stabilitet og mobilitet.
2. **Prosessrisiko:** Risikoen for at svakheter i interne prosesser (design, internkontroll mv.) negativt påvirker konsernets virksomhet, og herunder medfører ikke-uvesentlige finansielle, driftsmessige og andre negative konsekvenser for konsernet.
3. **Humankapitalrisiko (HR-risiko):** Risikoen for at ressursbruk og sysselsetting ikke samsvarer med konsernets visjon og strategiske mål. Dette inkluderer blant annet talenthåndtering, og er en funksjon av ansettelse, opplæring, evne til å beholde ansatte, karriere og lederutvikling, internt opprykk, resultatstyring og kompensasjon. Nøkkelpersonrisiko inngår også som en del av HR-risiko.

Øvrige operasjonelle risikoer omfatter modellrisiko, juridisk risiko, tredjepartsrisiko og omdømmerisiko.

8.2 STYRING OG KONTROLL

Konsernets risikovilje på området er *lav til moderat* for 2024, det samme som i 2023.

Konsernets evne til å arbeide systematisk med styring og kontroll, herunder systematisk oppfølging av svakheter/forbedringsområder, er grunnmuren i konsernets styring av operasjonell risiko. Forbedringsområder identifiseres løpende gjennom analyser og kartlegginger, hvor risikovurderinger ved nye initiativer og vesentlige endringer skal sikre god styring og kontroll når konsernet endrer seg, forbedrer seg og tilpasser seg endringene i omgivelsene.

Risikobildet endrer seg i takt med omgivelsene. Nye trusselaktører, nye typer kriminalitet og nye måter å angripe både kundene og konsernet på, gjør risikostyring utfordrende. SpareBank 1 Nord-Norge samarbeider tett i ulike fora i SpareBank 1-alliansen, samt med sikkerhetsmiljøet i SpareBank 1 Utvikling DA, og er godt rustet mot trusselbildet som i økende grad er preget av cyber-risiko. Avdeling for risikostyring vurderer kontinuerlig endringer i risikobildet, og tilpasser risikostyringsarbeidet slik at de til enhver tid største risikoene får høyest prioritet.

Avdeling for risikostyring har ansvaret for den løpende, uavhengige, overvåkingen av den operasjonelle risikoen, og rapporterer status og utvikling innenfor området til ledelsen og styret ved behov, og minimum kvartalsvis. I tillegg til kvartalsvis rapportering, gjennomføres det årlig en lederbekreftelse (internkontrollbekreftelse), samt en vurdering av konsernets styring og kontroll innenfor ulike risikoområder og samlet. I henhold til regulatoriske krav mottar styret fra internrevisor årlig en uavhengig vurdering av kvaliteten på risikostyring og internkontroll i konsernet.

8.3 KAPITALKRAV

Kapitalkrav for operasjonell risiko beregnes etter sjablongmetoden for morbank, og basismetoden for datterselskaper og tilknyttede selskaper. Ved utgangen av 2023 var konsernets samlede beregningsgrunnlag for operasjonell risiko 8,98 MRDNOK, som medfører et kapitalkrav før bufferkrav (8 %) på 718 MNOK.

9 ESG-RISIKO

9.1 DEFINISJON

ESG-risiko er et omfattende risikoområde, og vurderes *både* som en egen risikotype og som en underliggende risikodriver for øvrige risikotyper. Risikoen deles inn i tre underområder:

- Klimarisiko (E)
- Samfunnsansvarsrisiko (S)
- Selskapsstyringsrisiko (G)

ESG-risiko materialiseres gjennom finansielle og ikke-finansielle tap, som følge av at konsernets kunder eller eiendeler blir negativt påvirket av nåværende eller fremtidig klimarisiko, samfunnsansvarrisiko eller selskapsstyringsrisiko.

9.2 STYRING OG KONTROLL

Konsernet skal, i tråd med *Policy for Bærekraft*, hensynta klimarisiko og naturrisiko i virksomhetsutøvelsen. Ledere på alle nivåer, inkludert datterselskaper, er ansvarlig for å foreta en vurdering av sin enhet og iverksette nødvendige tiltak for å redusere risiko og vurdere restrisiko.

Ved utvikling og vesentlig endringer av produkter og tjenester, skal klimarisiko og naturrisiko risikovurderes på lik linje med øvrige underliggende risikotyper. Der det blir identifisert risiko som ikke er i tråd med definert risikovilje skal det iverksettes hensiktsmessige tiltak for å redusere risiko.

ESG-risiko er et *fremvoksende* risikoområde. Særlig for klimaproblematikken er det fremdeles svært stor usikkerhet knyttet til de konkrete effektene på forretningen, både direkte effekter av klimaendringene i seg selv, og indirekte effekter av nye reguleringer som skal motvirke klimaendringene. Utviklingen av et treffsikkert rammeverk for styring og kontroll på området er derfor utfordrende og på et tidlig stadium, og handler i første omgang om etablering av strukturer for måling og kartlegging av risikoeksponeringen, samt bevisstgjøring av medarbeidere i organisasjonen.

ESG-risikoen styres gjennom konsernets rammeverk på området. Dette innbefatter blant annet:

- Etableringen av langsiktige bærekrafts- og samfunnsansvarsmål og handlingsplan.

- Styrende dokumenter innen ESG-risiko, samt innen risikoområder hvor ESG-risiko er en underliggende risikodriver. Dette innbefatter særlig kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.
- Videreutvikling av metodikk og modellverk for identifisering av ESG-risiko i utlånsporteføljen.
- Tiltak for å tilpasse konsernet til endringer i regulatoriske rapporteringskrav.
- Utvidet og differensiert opplæring av ansatte.

Etablert styring og kontroll skal underbygge konsernets risikovilje på området (*lav til moderat*).

9.3 RISIKOVILJE

Risikoviljen på klimarisiko er *lav til moderat*. Risikoviljen operasjonaliseres gjennom måltall og risikorammer for ESG-risiko, i henhold til konsernets risikostrategi. Etablerte måltall dekker alle de tre aspektene ved ESG-risiko.

9.4 UTVIKLING I RISIKOSTYRING¹¹

SNN arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre identifisering, styring og kontroll av klimarisiko. Noen sentrale initiativer for å adressere og mitigere ESG-risiko i 2024 er oppsummert i det følgende.

POLICY FOR BÆREKRAFT

Oppdateres årlig, og skal være retningsgivende for konsernets styring av ESG-risiko.

BÆREKRAFTSAMBISJONEN

Bærekraftsambisjon for 2024 har vært:

«SpareBank 1 Nord-Norge skal være en pådriver for en bærekraftig fremtid i nord»

Bærekraftsambisjonen i konsernet har i 2024, gjennom forretningsstrategien, vært operasjonalisert gjennom de fire taktiske målene¹²:

- Vi skal rekruttere og beholde aktive kunder
- Vi skal styrke posisjon i havnæringer
- Vi skal nå netto null innen 2040
- Vi skal forbedre ansatteopplevelsen

¹¹ Se kapittel 2.2 for nærmere beskrivelser av regulatoriske endringer på området.

¹² Se årets bærekraftsrapportering i årsberetningen for nærmere beskrivelser av ambisjoner og overordnede mål i 2024 og fremover.

ESG-TEAMET

ESG-teamet har ansvaret for å godkjenne objekter/engasjement som kan kvalifiseres i henhold til grønt finansrammeverk (GFF). Teamet har i 2024 arbeidet med å revidere og oppdatere kriteriene til et nytt finansrammeverk.

GRØNNE RAMMEVERK

Konsernet har som målsetning å bidra til et grønnere verdipapirmarked. Etableringen av egne rammeverk for grønne produkter (GPF) og grønn finansiering (GFF) i perioden 2020-2021 muliggjør utstedelse av grønne obligasjoner. Den første grønne obligasjonen ble utstedt i 2021, og samme år ble risikostrategien supplert med måltall for andel av utlånsporteføljen som kvalifiserer i ordningen. Måltallet har inngått i konsernets løpende rapportering i 2024. ESG-teamet har i 2024 jobbet med å tilpasse kriteriene i rammeverket slik at de blir ytterligere taksonomiforenelige.

ESG-SCORINGSMODUL

I henhold til konsernets *Policy for kredittinnvilgelse* skal kundenes ESG-risiko alltid vurderes ved kredittinnvilgelse. Som følge av dette tok banken i 2023 i bruk den nye ESG-modulen for kredittinnvilgelser på BM. For alle BM-kunder med eksponering over 5 MNOK skal det foretas en risikoklassifisering ved hjelp av ESG-modulen. Det ble i 2023 opprettet en egen KPI for å øke fokuset på integrering av modellen i organisasjonen.

Ved utløpet av 2024 var det scoret 630 kunder med et samlet volum på 35,4 mrd. kroner i modulen. Gjennom bruk av ESG-modulen er konsernet nå er i ferd med å oppnå et representativt utvalg av kunder innenfor enkelte bransjer. Dette kan igjen benyttes i det videre arbeidet med å kartlegge muligheter og trusler innenfor de respektive bransjene.

KPI og arbeid med å score en enda høyere andel av BM-porteføljen videreføres i 2025.

BÆREKRAFTSRAPPORTERING (CSRD)

I 2023 satte konsernledelsen ned et prosjekt som skal se på de nye rapporteringskravene på ESG som er foreslått i regnskapsloven fra og med regnskapsåret 2024. Prosjektet utarbeidet i løpet av 1. halvår i 2024 en GAP-analyse over rapporteringskravene sett opp mot 2023-rapportering på området. I 2. halvår har det vært arbeidet med å tette identifiserte gap. Dette blant annet gjennom oppdatering av dobbelt vesentlighetsanalyse, med sterk forankring blant fagmiljøene i banken.

STRESSTESTING AV ESG-RISIKO

SpareBank 1-alliansen har sammen med KFK arbeidet med å implementere stresstesting av ESG-risiko i eksisterende rammeverk for IFRS9-modellen for utlånstap (ECL). Formålet med stresstesting av ESG er å identifisere kunder og bransjer som under ulike ESG-scenario vil kunne få en økning i forventede utlånstap, og dermed hvilke kunder og bransjer som banken burde ha et økt ESG-fokus på i tiden fremover. Dette skal være med å styrke bankenes objektive vurderinger av virkningen av klimarisiko på tapsavsetningene i IFRS 9-modellen (ECL).

I 2024 er også den foretaksspesifikke ESG-scoren fra ESG-modulen innarbeidet i stresstestmodellen. I 2023 var det kun den iboende bransjescoren som påvirket risikobildet til de respektive kundene. Dette medfører at modellen bedre kan diskriminere på risiko også innad i en spesifikk bransje og at kunder med særskilt forhøyet overgangsrisiko, vil få større utslag i stresstestmodellen fremover.

ØVRIGE INIATIVER

Arbeidet med å definere, konkretisere og videreutvikle et grønt produktrammeverk i banken og i SB1-alliansen er ytterligere intensivert i 2024.

Alliansen har sammen videre arbeidet med å forbedre og tilgjengeliggjøre relevant ESG-data som kan anvendes både til myndighets-, markeds- og risikorapportering. Dataen vil også kunne benyttes av 1. linje og vil gi et enda mer detaljert og oppdatert bilde av ESG-risiko i rådgivers egen utlånsportefølje.

Bedre og hyppigere ESG-data har medført at det også foretas endringer i KPI'er/måltall i bankens risikostrategi for 2025 relatert til blant annet nærings- og boligeiendom.

Det ventes ytterligere initiativer og utvikling på ESG-området i 2025.

10 ANDRE RISIKOTYPER

10.1 FORRETNINGSRISIKO

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av konsernets virksomhet, eller endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen eller myndighetenes reguleringer. Sistnevnte gjelder spesielt fall i inntekter som følge av økt konkurranse, endring i rammebetingelser eller annen endring i forretningsgrunnlaget samt endring i kostnadsbildet som man ikke klarer å kompensere gjennom andre kostnadsreducerende eller inntektsøkende tiltak.

Konsernets risikovilje på området er *lav*.

Konsernets forretningsmodell og styring og kontroll vurderes som robust sett mot endringene i markedet og myndighetenes regulering mv.

10.2 EIERRISIKO

Eierrisiko defineres som risikoen for at konsernet blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskap, eller at konsernet må tilføre ny egenkapital til strategisk eide selskap.

Omfanget av konsernets eierrisiko avhenger av konsernets eierandeler i datterselskaper og tilknyttede selskaper, og de forhold som påvirker deres resultater og kapitalisering. Risikoen avhenger derfor av de enkelte selskapenes virksomhet og deres underliggende risiko.

Bokført verdi på eierposter i tilknyttede selskaper utgjør ved utgangen av 2024 4,4 % av totale eiendeler i konsernet. Eierpostene har stor innvirkning på konsernets soliditet og resultat. Volatiliteten i resultater fra tilknyttede selskaper er for de fleste selskaper knyttet til kredittrisiko, markedsrisiko og forsikringsrisiko.

SpareBank 1 Nord-Norge følger opp datterselskaper og tilknyttede selskaper gjennom styredeltakelse og gjennom styrende dokumenter som *Policy for eierrisiko* og *Policy for eierstyring*. Dette sikrer god informasjonsfangst og ivaretagelse av SpareBank 1 Nord-Norges eierinteresser.

Konsernets risikovilje på området er *moderat*.

10.3 COMPLIANCERISIKO

Compliancerisiko defineres som risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomisk tap, eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av regulatoriske krav eller interne retningslinjer. Dette omfatter krav og retningslinjer for virksomhetsstyring, håndtering av personopplysninger (GDPR), anti-hvitvasking (AML), IKT-sikkerhet, forbrukervern mv.

Konsernets risikovilje på området er *lav*.

10.4 ØVRIGE RISIKOTYPER

Øvrige risikotyper som konsernet er eksponert for, men som ikke er redegjort nærmere for i dette dokumentet, innbefatter:

- Systemrisiko
- Pensjonsrisiko
- Forsikringsrisiko
- Risiko for overdreven gjeldsoppygging

FORKORTELSER OG BEGREPSFORKLARINGER

Ansvarlig kapital	Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved dekning av kapitalkravene. Ansvarlig kapital kan bestå av ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggskapital. Detaljert informasjon om hva som kvalifiserer som de ulike kapitaltypene ved beregning av kapitaldekning er definert i kapitalkravsregelverket.
Ren kjernekapital	<i>Ren kjernekapital</i> er i all hovedsak innskutt og opptjent egenkapital. Dette inkluderer også grunnfondskapital.
Kjernekapital	<i>Kjernekapital</i> er ren kjernekapital i tillegg til hybridkapital/fondsobligasjoner. Fondsobligasjoner er låneinstrumenter som i spesielle tilfeller kan omgjøres til egenkapital.
Tilleggskapital	<i>Tilleggskapital</i> består av ansvarlig lånekapital.
RWA	<i>Risk weighted assets</i> : Risikovektede eiendeler (beregningsgrunnlag)
IRB	<i>Internal ratings-based approach</i> : Interne målemetoder. I denne sammenheng er IRB en tillatelse gitt av Finanstilsynet til konsernet for at konsernets egne estimater/modeller kan brukes for å beregne kapitalkravet for kredittrisiko. IRB kommer i to kategorier: F-IRB og A-IRB, der F (foundation) betyr grunnleggende metode og A (advanced) står for avansert metode. Under A-IRB benytter konsernet egne modeller for PD, LGD, EL, EAD. For grunnleggende metode (F-IRB) benyttes ikke egen modell for LGD.
PD	<i>Probability of default</i> : Misligholdssannsynlighet. PD er den estimerte sannsynligheten for at en kunde vil misligholde sitt engasjement.
LGD	<i>Loss given default</i> : Tap gitt mislighold. Det sentrale elementet i LGD-modellen er forholdet mellom engasjement og realisasjonsverdi sikkerheter. Modellen har også elementer som sikrer at det beregnes LGD også for godt sikrede engasjementer.
EAD	<i>Exposure at default</i> : Eksponering ved mislighold. EAD er den forventede størrelsen på engasjementet dersom mislighold inntreffer. Den forventede størrelsen avhenger av innvilget ramme/kreditt/bevilgning, saldo og type engasjement.
EL	<i>Expected loss</i> : Forventet tap. Et produkt av PD, LGD og EAD. Forventet tap er størrelsen på det tapet som forventes for engasjementet.
UL	<i>Unexpected loss</i> : Uventet tap, herunder tap utover det forventede tapet (EL).
LR	<i>Leverage ratio</i> : Uvektet kjernekapitalandel.
RoE	<i>Return on equity</i> : Egenkapitalavkastning.
CRO	<i>Chief risk officer</i> : Konserndirektør Risk.
CFO	<i>Chief financial officer</i> : Konserndirektør Økonomi og finans.
CEO	<i>Chief executive officer</i> : Konsernsjef.

